

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 50 Din, za inozemstvo 100 D

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 D, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon šte. 50, upravnštva šte. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevu št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Globok razdor v radikalni stranki.

KRIZA V STRANKI PRIVEDE NEIZOGIBNO DO KRIZE VLADE.

Belgrad, 22. junija. (Izv.) V radikalnem klubu so danes nekateri poslanci in prvaki razpravljali o notranjih strankinih vprašanjih. Ugotovili so, da je položaj v radikalnem klubu resen in da današnjega stanja ni mogoče več vzdržati, ne samo v klubu, ampak tudi v vladi ne. Kakor smo že poročali, so dobili nekateri radikalni prvaki od Pašiča navodila, da morajo privedi radikalni klub in radikalno stranko do sprave, oziroma da je treba izključiti iz radikalne stranke vse, ki se ne strinjajo s Pašičevo osebnostno politiko. Ti notranji strankarski spori naj bi se rešili tekom parlamentarnih počitnic. Zato se pričakuje, da bodo prinesle letošnje parlamentarne počitnice mnogo zanimivih dogodkov, ki jih bo rodila kriza, ki je nastala v radikalni stranki.

Belgrad, 22. junija. (Izv.) Te dni bi se bil smel vršiti v Jagodini velik radikalni shod, katerega pa so odložili do 18. julija, do katerega časa računajo, da se bo Pašič vrnil. Jagodinski radikalni žele, da bi se tega shoda udeležil tudi sam Nikola Pašič. V belgrajskih političnih krogih pa se zatrjuje, da ni vzrok preložitve shoda želja, da bi se shoda udeležil Pašič, ampak spor, ki je nastal v radikalni stranki, v katerem se večina radikalov nagiba k Uzunovičevi skupini.

Belgrad, 22. junija. (Izv.) Ljuba Jovanović in Nastas Petrović sta imela sestanek, na katerem sta dolgo razpravljala o tem, da bi njuni skupini skupno nastopili pri občinskih volitvah v tistih krajih, kjer je upati na uspeh ene ali druge skupine. Nadalje sta razpravljala o tem, da bi se njuni pristaši združili v eno skupino, ki bi se imenovala neodvisni

radikalni. Do tega sestanka med Jovanovićem in med Petrovićem je prišlo po Petrovičevi inicijativi. Kakšnih posebnih sklepov nista napravila, ker sta mnenja, da je treba položaj natančno pretehtati in počakati razvoja dogodkov.

Belgrad, 22. junija. (Izv.) Interes politične javnosti je obrnjen na članek, ki ga je objavila današnja »Politika« in o katerem se misli, da ga je napisal dr. Stojadinović skupno s poslancem Ljubo Popovićem. V članku se omenja prva Uzunovičeva vlada in njeni odnosi do Pašičevcev. Politični krogi smatrajo ta članek kot iskreno priznanje, da so se radikali med seboj težko sprli. Mnogo se debatira o tem, ali se bodo mogli spraviti. Nekateri mislijo, da bi bilo spravo mogoče doseči v slučaju, če bodo Davidovičevi demokrate nastopili z enotno listo za belgrajsko mesto, vendar pa bi ta sprava ne pomenila odstranitve vseh dosedanjih zaprek. Značilno je, da se v tem članku naglašja, da so obstojali spori v radikalni stranki že takrat, ko se je ustvarila Uzunovičeva vlada. Jovanovičevi pristaši so vsled tega članka zelo navdušeni.

Belgrad, 22. junija. (Izv.) Na sestankih, ki jih sklicujejo radikali povodom občinskih volitev v Belgradu, se razpravlja o razcepu med belgrajskimi radikali. Ti sestanki kažejo, da bo težko ustaviti proces razkrajanja in razpadanja radikalne stranke, ker sta se Pašičeva in protipašičeva skupina že dobro usidrili. Spor med njima je tako oster, da se zdi, da sta med seboj že danes bolj oddaljeni, kakor so se oddaljili Davidovičevi demokrati in radikali.

Ali smo že pred vladno krizo?

Zagreb, 22. junija. (Izv.) Danes se je vrnil v Zagreb Stjepan Radić s par tedenskega odmora, ki ga je prebil v kopališču pri Dubrovniku. Kakor se je zvedelo iz Radićeve okolice, se bo Radić zadržal v Zagrebu kak teden dni, nakar se bo odpeljal v hrvatsko Primorje, da bo ostal blizu Zagreba.

Belgrad, 22. junija. (Izv.) Belgrajsko časopisje se mnogo bavi z nenadno vrnitvijo

Stjepana Radića v Zagreb. Zlasti naglašja, da se je Radić na svojem potovanju v Zagreb ustavil v Sarajevu, kjer se je sestal s svojimi pristaši. »Pravda« kombinira, da je Radićeva vrnitev v zvezi s skorajšnjo krizo vlade.

Belgrad, 22. junija. (Izv.) Po vesteh iz Zagreba bi imel semkaj prispeti Stjepan Radić. V Belgradu bi se mudil samo kak dan. Njegov prihod spravljajo v zvezo z napovedmi o skorajšnji krizi vlade.

Ogorčenje radi nettunskih konvencij.

KONVENCIJE Z ITALIJO POVZROČILE KRIZO V RADIČEVI STRANKI.

Zagreb, 22. junija. (Izv.) Stjepan Radić je danes sprejel vodstvo stranke. Uredil je tudi novo številko »Doma«. V Radičevi okolici se mnogo govori o ministru Krajaču. Nanj radičevci zelo pritiskajo radi nettunskih konvencij, ker da ne dela v interesu stranke, ampak v lastnem interesu. Naglašja se, da ni izključeno, da bo Krajač odstopil. Kakor je namreč znano, Krajač ni formalno član Radičeve stranke in se kot tak nikdar ni izjavil.

Iz Primorja prihajajo glasovi o velikem nezadovoljstvu proti Radičevi stranki radi belgrajskih konvencij, ki dopuščajo vseljevanje italijanskih delavcev v Dalmacijo in hrvatskem Primorju. S tem se odjeda kruh domačim, zlasti delavcem v tovarnah. Mnogi spravljajo vrnitev Stjepana Radića v Zagreb v zvezo s krizo, ki je nastala v Radičevi stranki vsled vprašanja belgrajskih in nettun-

skih konvencij, ki pridejo jutri pred skupščino.

Belgrad, 22. junija. (Izv.) Dogodki, ki so se odigrali v Zagrebu ob priliki prepovedi demonstracij proti nettunskim in belgrajskim konvencijam, so našli odmeva v belgrajski javnosti, ki ne najde primerne razloga, da bi se opravičilo postopanje zagrebške policije. Radikali odklanjajo vsako odgovornost in jo zvrčajo na državnega podtajnika dr. Pernarja in delajo njega odgovornega za vse dogodke.

Zagreb, 22. junija. (Izv.) Zagrebška policija še vedno pojačena patrolira po zagrebških ulicah. Zvečer se je pomnožila še s policijo na konjih, ker se oblasti boje, da ne bi prišlo do ponovnih demonstracij proti vladi in proti Italiji. Občinstvo je s postopanjem policije zelo nezadovoljno.

Narodna skupščina.

Belgrad, 22. junija. (Izv.) Politični krogi se bavijo z vprašanjem, doklej bo zborovala narodna skupščina. To zlasti zaradi tega, ker ni vlada dosedaj sklenila še ničesar definitivnega. Nekateri mislijo, da jo bo vlada poslala na počitnice že v soboto, ali najkasneje 19. julija. »Vreme« pa pravi, da mora skupščina sprejeti konvencije z Italijo, zakon o stanovanjih, o izenačitvi davkov in še nekatere druge zakonske načrte.

Belgrad, 22. junija. (Izv.) Jutrišnja skupščinska seja se pričakuje z velikim zanimanjem. Na dnevnem redu so namreč nettunske in belgrajske konvencije in sprememba uradniškega zakona.

Seja ministrskega sveta.

Belgrad, 22. junija. (Izv.) Ministrski predsednik Nikola Uzunović se je popoldne vrnil iz Niša. Kmalu po njegovi vrnitvi se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri so razpravljali o tekočih vprašanjih.

Pravično povračilo.

Nov polom Pribičevića.

Belgrad, 22. junija. (Izv.) Za polomom, ki ga je doživel Pribičević v Metliki, je prišel drug polom v Rogatici, kamor je Pribičević včeraj sklical shod samostojnih demokratov. Na shodu so radikali vpriporili več incidentov, vsled česar je okrajni glavar shod razpustil. Pribičević je vsled tega brzojavno protestiral pri Uzunoviću, da se njegovi shodi razpuščajo. Radičevi pa ščitijo, ki je vendar njegova stranka dosedaj bila vedno kralju zvesta! Zatehtal je, da se mu da zadoščenje, sicer da bo izvajal posledice. Današnja »Reč« se pritožuje, da se s razpuščanjem shodov kruto žali ustava. Politični krogi pa teh nastopov samostojnih demokratov ne jemljejo tako tragično in naglašajo, da je Pribičević samo žrtev metode, katere je sam vpeljal in izvajal proti Radičevi stranki.

Darujte za Ljudski sklad SLS!

Evharistični kongres v Chicagu.

Chicago, 21. jun. (Izv.) Pri otvoritvi kongresa je msgr Dume prebral papežovo poslanico. Papežev legat kardinal Bonzano je v svojem govoru poudarjal potrebo skupnosti in sloge vseh kristjanov. Tudi sv. oče je po kardinalu sporočil svojo željo in poziv k zopetni združitvi vseh ločenih bratov s katoliško cerkvi. Kardinal Piffi je istotako poudaril vročo željo sv. očeta, da bi se združili zopet vsi kristjani v katoliški cerkvi. Upostavitev socialnega miru je označil kardinal za glavno nalogo katoliške cerkve.

Newyork, 21. jun. (Izv.) Kakor poroča »Neue Zeitung« iz Chicaga, so danes na svečan način otvorili nemški odsek evharističnega kongresa. Dopoldne je opravil v cerkvi sv. Benedikta slovesno sv. mašo dunajski kardinal dr. Piffi. Propovedoval je škof Berning iz Osnabrucka. Ko so se peljali dostojanstveniki v cerkev, jih je množica burno pozdravljala. Popoldne je bilo slavnostno zborovanje nemške sekcije, na katerem so govorili profesor Hilgenrainer iz Prage, kardinal Faulhaber iz Monakovega, prelat Kreuz iz Freiburga in pre-

lat Seipl z Dunaja. Vsem govornikom so zborovalci prirejali velike ovacije.

Chicago, 21. jun. (Izv.) Na prvem slavnostnem zborovanju evharističnega kongresa v čikaškem stadionu na tako zvanem »Soldiers Field« se je zbralo nad 200.000 ljudi, ki so zasedli tribune. Mnogi tisoči, ki niso mogli dobiti več prostora, so skušali med tribunami priti v notranjost stadiona. Zgodilo se je to prav v času, ko je 60.000 belo oblečenih šolskih otrok pelo angelsko mašo. Politijski uradniki so poskušali pregovoriti množico, da zapusti notranjost stadiona. Radi ljudi, ki so se morali vrniti, je bil Grantpark še dve uri potem neprehoden.

Chicago, 22. junija. (Izv.) Drugi dan kongresa je bil namenjen ženskam. Na Stadionu se je zbralo čez 180.000 žensk. To je bilo žensko zborovanje, kakršnega niti Amerika še ni videla. Med tolikim številom zborovalk je bilo samo 5000 moških. Pri slavnosti je sodelovalo 15.000 žensk, med njimi 5000 nun. Slavnosten govor je imel kardinal Piffi v nemškem jeziku.

Briand rešuje krizo.

Pariz, 22. junija. (Izv.) Briand je ves dan konferiral z voditelji strank. Izjavil je, da še vedno upa, da bo mogoče sestaviti vlado najširše koalicije. Najvažnejša je privolitev bivšega predsednika republike Poincarreja, da vstopi v kabinet. Ni pa še gotovo, če bo Poincare prevzel finančno ministrstvo ali kak drug portfelj. Poincare je namreč hud nasprotnik pogodbe o ureditvi francoskih dolgov v Ameriki. Ta pogodba po Poincarejevem mnenju nalaga prehuda bremena in je bila sklenjena ob nepravem času. Listi so že prinesli ministrsko listo, na kateri ima Briand predsedstvo in zunanje zadeve, Poincare justico, Vokanowski finance in Painleve vojno.

Pariz, 22. junija. (Izv.) V zadnjih urah so nastopile za Brianda nove težkoče. Socialisti so po posebni deputaciji sporočili, da niso voljni podpirati Briandove vlade, dokler ne bodo dobili njenega finančnega programa. Naravnost senzacijo pa je vzbudilo zborovanje radikalov in radikalnih socialistov. Močna grupa je namreč predlagala, da se izključi iz stranke vsak poslanec, o katerem bi se moglo ugotoviti, da je glasoval za Briandovo vlado. Franklin Boulon, ki se je zadnji čas opetovano zavzel za vlado široke koalicije, je sicer preprečil glasovanje o tem predlogu, vendar je že predlog značilen za razpoloženje v teh dveh strankah.

Pariz, 22. junija. (Izv.) Ali bo mogel Briand sestaviti vlado, bodo odločili danes na posvetu Briand, Poincare Doumergue in več oseb, ki so bile člani njegovega zadnjega kabineta. Na posvetu bodo predvsem pretresli finančni program. Poincare noče prevzeti finančnega ministrstva, ker bi ne mogel predložiti v odobritev pogodbe za odplačevanje dolgov Ameriki, ki jo je doslej javno pobijal. Radi tega bo prevzel najbrže justično ministrstvo. Kot justični minister bo vodil tudi centralno upravo Alzacije in Lorene.

Pariz, 22. junija. Odsek senata za zadeve Alzacije in Lorene je sklenil zahtevati od vlade, da pospeši rešitev vprašanj, ki se tičejo teh dveh francoskih dežel. Senatorji iz Alzacije in Lorene so se sicer izrekli zoper avtonomistična prizadevanja, priporočili so pa, da vlada upošteva želje vzhodnih departementov.

Pariz, 22. junija. (Izv.) Briand, Doumergue in Poincaré so se posvetovali od 17. do 18.30. Posvetovanje bodo ob 22.30 nadaljevali. Minister Lavale se je posvetoval v poslopju senata s Caillauxem. Kakor mislijo, ga je povprašal, ali bi bil voljan prevzeti finančno ministrstvo. Ob 19. uri sta se razšla. Lavale ni hotel dati nobenih pojasnil.

Centrum odločno nadaljuje svojo politiko.

PO NEGATIVNEM IZIDU PLEBISCITA. — DR. MARX ZA TAKOJŠEN SPREJEM IZJEMNEGA ZAKONA. — DR. BELL GROZI Z NOVIM PLEBISCITOM. — MOREBITNI SKORAJŠNJI RAZPUST PARLAMENTA.

Berlin, 22. junija. (Izv.) Državni kancler Marx je izjavil, da hoče vlada z vso odločnostjo nadaljevati svojo politiko, ki jo je zagovarjala že pred plebiscitom. Vlada bo ponovno predložila zbornici zakonski načrt o sestavi izrednega razsodišča za odločanje o premoženjskih vprašanjih knežjih rodbin. Dr. Marks je konferiral z zastopniki vseh strank in jim odločno povdral, da bo vlada izvajala vse konsekvence, če načrt ne bo prodr. V tem slučaju bi kabinet odstopil in parlament bi se razpustil. Socialisti in nemški nacionalci so razpravljali o vladnem načrtu in sklenili, da bodo zahtevali nekatere izpremembe.

Berlin, 22. junija. (Izv.) Prvak Centruma, bivši minister dr. Bell je izjavil: Centrum bo z vso silo in vsemi parlamentarnimi sredstvi delal na to, da parlament sprejme vladni

zakonski načrt o knežji odpravnini še pred parlamentarnimi počitnicami. Če bi se to ne posrečilo, bo Centrum povzročil novo ljudsko glasovanje.

Podpredsednik državnega zbora dr. Riesler je v imenu nemške ljudske stranke izjavil, da njegova stranka odobrava vladni zakonski načrt o knežji odpravnini in bo zanj glasovala.

Monakovo, 22. junija. (Izv.) V štirih bavarskih glasovalnih okrožjih je glasovalo od 4.443.422 skupno 1.016.786 upravičencev za razlastitev brez odškodnine.

Berlin, 22. junija. (Izv.) Ogromni so bili stroški za glasovanje. Socialisti in komunisti so porabili za agitacijo poldrugi milijon mark. Desničarske stranke so razmetale za protiagitacijo nad dvajset milijonov mark.

Zarota proti Kemal-paši.

Smirna, 22. jun. (Izv.) Tu so odkrili veliko zaroto proti državnemu predsedniku Kemal paši. V zaroti je bilo več odličnih osebnosti, skupno okoli štirideset. Policija je prišla zaroti na sled, pobrala bombe, ki so bile pripravljene, da jih bodo zarotniki vrgli v Kemalov voz, ko se bo pripeljal v mesto, in aretirala več osumljencev, med njimi deset opozicijskih poslancev.

London, 22. jun. (Izv.) Časopisi poročajo o napadu na Kemal pašo v Smirni. Napadli so ga baže neki opozicijski poslanec, neki rezervni častnik in dva najeta roparja. V kolikor so sedaj znane podrobnosti, ni povoda za domnevo, da gre pri napadu za to, da se upostavi zopet sultanat.

Carigrad, 22. jun. (Izv.) Radi napada na Kemal pašo so zaprli v Carigradu, v Angori in Brussi do 200 oseb. Med njimi je 25 opozicijskih poslancev in članov mladoturškega komiteja. Kakor poročajo časopisi, je nekatere zarotnike zasliševal Kemal paša sam. Med drugimi je zasliševal tudi Fik Hürsida, ki je sprva tajil, pozneje je pa vse priznal.

TAJNI KONSISTORIJI.

Rim, 21. jun. (Izv.) V tajnem konzistoriju je danes sv. oče imenoval za kardinala Alojzija Cappelletija in Karla Perosija. Dalje je bilo imenovanih več laških škofov.

Pr. Zar:

Centralizem ali federalizem?

Pod tem naslovom je izdal voditelj črnogorskih federalistov poslanec dr. Sekula Drlijević zbirko svojih parlamentarnih govorov, v katerih je kot črnogorski Srb z vso duhovitostjo dokazoval nemogočnost centralistične Jugoslavije. Črnogorci se bore proti principu vidovdanske ustave, ki ji zamerjajo, ker omogoča hegemonijo Srbije in Srbijancev nad ostalimi pokrajinami v državi. Pravzaprav je »ceterum autem censeo« Drlijevićevih izjav, da centralizem ne služi niti Srbiji in Srbijancem, ampak le krogu belgrajskih kapitalistov. Torej točno to, kar smo mi Slovenci vedno naglašali.

Dr. Drlijević je pristaš ideje jugoslovanstva, ki pa jo pojmuje drugače kot ostali centralistični borci »jugoslovenstva«. Njegov centralizem ima črnogorsko obeležje, kar je umljivo, ker je Črna gora pred zedinjenjem imela državno samostojnost, saj politično. Zato njegov program z našim slovenskim ni kongruenten v podrobnostih, sklada pa se z našim v glavnih principih, čeprav je izhodišče za naše avtonomistično naziranje v prvi vrsti kulturno ter socialno gospodarsko ter v drugi vrsti še le politično, ne da bi pozabljali, da nam bo pot k avtonomistični ureditvi države odprlo politično delovanje in politična moč nas samih in sorodnih elementov. Za Črnogorce pa je federalizem v prvi vrsti politični postulat, temelječ na zgodovini in tradiciji. V posebnostih Črnogore je utemeljeno, da kulturni in socialno-gospodarski motivi prihajajo šele v drugi vrsti.

Svoji brošurici je dr. Drlijević napisal uvod. Iz tega uvoda, ki označuje njegove govore, par misli:

Vprašanje ureditve naše države je še vedno odprto. Vidovdanska ustava z dne 28. junija 1921 ni rešila problema naše državne ureditve. Sila pravnega reda leži v njegovi avtoriteti. To mu more dati ali princip, ki na njem stoji, ali sila, ki ga vzdržuje. Moč principa leži v dejstvu, da je splošno priznan kot dober; moč sile pa leži v dejstvu, da je moč v resnici večja od vseh energij, ki se bore proti njej.

Vidovdanska ustava ni zmagala principov. Vse teorije centralizma so se v spopadu s federalizmom izkazale kot zmota ali zmeda. Zato je moral centralizem bežati pod okrilje sile. Teorijo sile je skonstruiral Nikola Pašić. Potrebno pa je naglasiti, da je od vseh teorij centralizma najbednejša ideja »jugoslovenstva« kot narodnosti.

S tem se postavlja vprašanje: Ali pa razpolagajo centralisti s silo, ki bi bila zmogljiva vzdržati vidovdansko ustavo? Dr. Drlijević pravi, da ne. Za centralizem bi bila k večjemu le Srbija, vse drugo je proti, to se pravi: 4 milijoni so za centralizem, 9 milijonov pa je proti njemu. Centralizem se s silo ne da trajno vzdržati. Zato zaključuje:

Brez principa, ki bi ji dajal avtoriteto, vzdrževana s silo, ki ni dovolj močna, bo vidovdanska ustava morala pasti v najkrajšem času. Njen padec bo prinesel osvoboditev po centralizmu okovanih energij in bo dal novega razmaha narodnim silam za ustvarjanje višje civilizacije južnih Slovanov, kar tudi je pravi in edini smisel jugoslovanske državne misli.

Zaključuje: Federalizem daje gospodarsko-kulturno ravnopravnost in politično svobodo, a centralizem daje to, kar danes imamo. Federalizem je svoboden kmet v svobodni vasi, a centralizem je orožniška postaja v vsaki vasi in žandar pred vsako kmečko hišo. Federalizem je boj za idejo ravnopravnosti in svobode, a brez žandarjev; centralizem pa je boj žandarjev proti ravnopravnosti in svobodi, a brez ideje. V tem dejstvu tiči garancija zmagaje — pravi dr. Drlijević.

Tako kakor on federalizem pojmuje, mi idejo avtonomije. In opravičeno trdimo, da bi avtonomija v praksi bila brez dvoma večja garancija svobode in ravnopravnosti državljanov, kakor pa politična federacija dežel ali držav na zunaj, a brez avtonomije ljudstva na znotraj. Zato naglašamo načelo avtonomije, dosledno izvedene, zato se ne oprijemljemo visokozvonečih naslovov, ker vemo, da tudi najlepša federacija brez dosledne avtonomije na znotraj, dežela, okraj, občina, družin in stanov — ne more dati ne politične in ne socialno-gospodarske svobode. Ideja avtonomije je širša in globlja. Zato je tudi njena moč večja in garancija njene zmagaje trdnjša.

NESREČA Z ROČNO GRANATO.

Praga, 22. jun. (Izv.) »Prager Tagblatt« poroča iz Podiebrada, da se je na tamošnjem letališču razletela ročna granata, ki jo je držal v roki poročnik Friza. Friza, rezervni poročnik Springer in pet pešev je težko ranjenih. Eden ranjenih je umrl, dočim poročnik Springer umira.

VELIKANSKA PONEVERBA.

Budimpešta, 22. jun. (Izv.) 40 uslužbencev trgovske in skladiščne družbe »Stella« je podalo ovadbo proti ravnateljstvu, ker je poneverilo jamščine. Poneverjena vsota znaša 40 milijard kron. Generalni ravnatelj je zbežal, ravnatelja so pa zadržali.

Slovenski dialekt.

Stranka denunciranja Slovencev in iznajditelj neobstoječega papeževskega pisma in Gasparijevega letaka ter falzifikator zadnjih dogodkov v Prekmurju imata od svojega obstoja vendarle neko skupno ravno linijo: zmešnjavo najelementarnejših političnih pojmov in iz nje izvirajočo karakteristično nedoslednost. Zdi se, da tudi v bodočnosti ne bo mnogo boljše in če nas vsi znaki ne varajo, mora slednjič priti čas, ko se bo stranki in njenemu glasilu konečno za zmiraj zaletelo. Komedija in prevarantstvo, igranje z največjimi dejstvi v zgodovini narodov in držav in s tem združene stalne žalitve človeške osebnosti morajo nedvomno odpreti oči še tistim maloštevilnim vprezencem v politični voz SDS in »Jutra«, pri katerih še ni prevpila strankarske zagriženosti naravna pamet.

SDS in »Jutra« sta že ob vprašanju narodnosti ribarila v kalnem in kjer drugod govori preprosta pamet najoddaljenejšega gorskega pastirčka brez kakega daljšega razmišljanja, je SDS z »Jutrom« vred napravila vprašanje in otvorila žonglerstvo z narodnostjo samega sebe in drugih. Račun je bil precej enostaven. Zavedajoč se, da vkljub najbolj nemoralnim sredstvom SDS ne bo mogla zadostiti oblastilnosti malega kroga svojega vodstva s pomočjo lastnega naroda, je krmilo svoje obrežne ladjice obrnilo proti jugu, da s tamošnjim zaledjem otvori ogenj na široko morje lastnega naroda. Iznašlo je »jugoslovenstvo« kot »unifikacijo« treh »plemen«, naglašajoč obenem, da je slovensko »pleme« najmanjšje, najmanj »jugoslovensko« in še od »avstrijkanstva« inficirano ter si more šteti še v veliko srečo, če s svojim »jezikom« in namišljeno »slovensko« kulturo izgine v močnejšem in edino resnično »jugoslovenskem« bratu. Vse samo spekulacija, da bi voditelji SDS prišli do oblasti v Sloveniji s pomočjo Belgrada, oziroma Pašićevih prijateljev, ko ne morejo do tega priti po zapupanju lastnega naroda. Ker so tako kazili obstoj slovenskega naroda, so morali tajiti tudi njegove bitne elemente, tajiti njegov poseben jezik in priti na dan z narečjem. In priznati moramo, da je SDS z glasilom vred ta posel opravljala dosledno. Borba za popolno ljubljansko slovensko univerzo ji je bila stremljenje, da se separatizem slovenskega »narečja« še ojači in ovira pot do unifikacije. Delovanje in izjave slovenskih kulturnih delavcev so mu bile »klerikalizem«. Kot stalna vladno-upravna stranka je v praksi izvajala svojo teorijo o slovenskem narečju, ki ga naj izpodrine jugoslovenski jezik in izpodrivala korak za korakom slovenski jezik iz uradov in maltretirala uradnike, avtonomne oblasti in prebivalstvo z svojo jugoslovenščino.

Da se to delo podpre še s tiskom, je njeno glasilu »Jutra« pridno sekundiralo s pačenjem jezika. Od sprejetja ustave je »Jutra« polnilo kolone z mrcvarjenjem jezika in ustvarjanjem dijalekta in programatične izjave celotne stranke so to veselo dejstvo podčrtavale. V »Jutro« z dne 19. aprila 1924, št. 95, kjer je odtisnjen proglas samostojnodemokratskih poslancev, stoji pod naslovom »Z odprtimi kartami« dobesedno: »SDS predpostavlja narodno edinstvo, da so Srbi in Hrvati v svoji ogromni večini jezikovno, plemensko in kulturno popolnoma izenačeni in teritorialno tako pomešani, da ni mogoče ločiti enih od drugih, Slovenci pa so jim tako blizu, da se morejo smatrati kot nekako dijalektno pleme edinstvene jugoslovanske nacije...«

In zdaj je prišlo »Jutra« in trdi, da je v pismu iz l. 1925., v katerem je dr. Žerjav svetoval premestitev Barleta, ker je »klerikalce«, bilo napisano, da je celotno pismo bilo pisano v cirilici in srbohrvaščini, na koncu »slovenski pismeni jezik!« In zdaj je prišlo »Jutra« in dementiralo svojega poslanca Božovića, ki je v novinarskem klubu dvakrat pred več pričami ponovil, da je v pismu stalo »slovenski dialekt!« In zdaj je prišlo »Jutra« in hoteč izbrisati s pisma pečat ovađstva prelomilo svoj program in zavihnilo kopje v boj za slovenski pismeni jezik!

Kdo se ne smeje! Zdaj, ko je teorija o »jugoslovenstvu« in slovenskem »plemenu« po svoji oportunistični srakotnosti celo že v »svobodomiselnih« krogih žalostno skrahirala, ko jo s par brezpomembnimi izjemami že liberalna mladina odganja, ko je »Jutra« začutilo ogroženje, ki ga je pismo Ninčiču radi »slovenačkog dijalekta« vzbudilo, pa se je naenkrat izpreobrnilo k »slovenskemu pismenemu jeziku«, ki se ga je od osvobođenja sem z vsemi štirimi otepalo kot nekega izdajstva nad jugoslovensko unitaristično edino državotvorno mislijo! Je zdaj samo postalo protidržavno in separatistično, je zatajilo lastnega otroka! Tako daleč pripelje usoda zlaganega politiko. Kdo se ne spomni Ivana Cankarja sodbo o zlaganem slovenskem naprednjaštvu?

ZELEZNIŠKA NESREČA.

Turčanski-Sv. Martin, 22. junija. (Izv.) Danes poldne sta tukaj trčila eden ob drugega osebi in tovorni vlak. Nesreča se je zgodila, ker je bila kretnica napak postavljena. Ranjenih je bilo 27 oseb; do smrti nobena.

Sestanek med Ninčičem in Burovim.

Belgrad, 22. junija. (Izv.) Jutri popoldne bo prisel v Belgrad bolgarski zunanji minister Burov. Vrača se namreč iz Pariza na Bolgarsko. Spotoma se bo ustavil v Belgradu, kjer se bo sestal z Ninčičem. Sestanku se pripisuje velika važnost. Bolgarski poslanik v Belgradu Vakarevski je danes obiskal zunanjega ministra Ninčiča in se zanimal za prihod Burova in za sestanek, ki se bo vršil med obema zunanjima ministroma.

Jugoslovansko-albanska pogodba podpisana.

Belgrad, 22. junija. (Izv.) Zunanji minister dr. Ninčič je popoldne podpisal trgovinsko pogodbo z Albanijo. V imenu Albanije je pogodbo podpisal predsednik albanske delegacije Tutulani.

Spor za šolo v Avstriji.

Dunaj, 22. junija. (Izv.) Med zvezno vlado in dunajskim šolskim svetom, ki ga imajo v rokah socialni demokrati, je nastal nov konflikt v šolskem vprašanju. Dasi je kancler dr. Ramek odklonil in obsodil sporazum, ki ga je sklenil bivši prosvetni minister dr. Schneider s predsednikom dunajškega šolskega sveta Gürtelerjem, je šolski svet na lastno pest v svojem območju ukazal izvrševanje tega sporazuma in odredil, da se sme v bodoče vršiti pouk samo po teh določilih.

Novi prosvetni minister dr. Rintelen ima težko nalogo, da reši šolsko vprašanje brez večje krize. Vstop dr. Rintelena v kabineto je vso javnost prijetno iznenadil. Celo socialni demokrati, ki so dr. Rintelena do zadnjega časa napadali kot protektorja falzifikatorjev in monarhistov, so ob njegovi kandidaturi popolnoma utihnili.

Hrupni prizori v praškem senatu.

Praga, 22. junija. (Izv.) Ko je vzel danes popoldne senat v pretes zakon o carini za poljedelske proizvode, so začeli komunisti hudo razsajati. Tolkli so s pokrovi, trobili s trobentami in vpili. Nehali so šele, ko je tudi drugi poročevalec končal svoje poročilo.

Praga, 22. junija. (Izv.) V senatu nadaljujejo razgovor o zakonskem predlogu o agrarnih carinah. Predloženi je 400 sprememb. Kakor govore v kuloarjih, bodo pričeli glasovati okoli polnoči.

Zopet politični umor na Poljskem.

Varšava, 22. junija. (Izv.) Veliko pozornost je zbudil umor nekdanjega poveljnika v Petljurovi armadi generala Ospilka. Generala je ustrelil morilec v njegovem stanovanju v Grodeku. General je zadnji čas urejeval list »Dzwin« in zagovarjal sporazum med Poljaki in Ukrajinci. Brezdomno gre za političen umor. Oficielni krogi zatrjujejo, da je umor naročila komunistična internacionala, kakor je že poprej ukazala umoriti generala Petljuro.

Angleška stavka.

London, 22. junija. (Izv.) Rudarski tajnik Cook je v revirjih Mansfeld v svojem govoru pozval vse angleško delavstvo k ponovni splošni stavki za ohranitev rudarskega sedem urnega delavnika. Po njegovem govoru je prišlo do spopadov med policijo in razdraženim delavstvom. En policist in dva civilista so bili težko ranjeni in so jih morali prepeljati v bolnico. Cook je apeliral tudi na poslance delavske stranke, naj bodo bolj odločni.

London, 22. junija. (Izv.) V sredo se prične v spodnji zbornici razprava o zakonih o reorganizaciji premogetarstva.

IZPOPOLNITEV POLJSKE VLADE.

Varšava, 22. junija. (Izv.) Predsednik republike je imenoval docenta vilnskega vseučilišča dr. Stanievicza za ministra za agrarno reformo.

Varšava, 22. junija. (Izv.) V Poljsko je odpotoval iz Newyorka ameriški finančni ekspert prof. Kemmerer, ki bo nekaj tednov proučeval poljske finančne in gospodarske razmere in stvil vladi svoje predloge glede tozadavne restavracije države.

Proroštvo škofa Strossmayerja.

Nemški publicist Eduard Wertheimer citira neko pismo velikega hrvaškega škofa Strossmayerja, prvobornika Jugoslovanstva, ki se nahaja v posesti rodbine Andrassy. V tem pismu, datiranem od 3. februarja 1871, je odstavek, ki je kakor oporoka narodu in obenem proroštvo njegove bodočnosti. Glasi se: »Moj narod, kateremu za Bogom pripada moje srce in moje življenje, trpi že stoletja, in je zares mučenik. Njegovega trpljenja še ni konec. Kelih trpljenja treba izpiti do kraja. Jaz se tolažim, da narod, ki zna trpeti, ne more biti izgubljen. Trpljenje, če ga razumeš in preneseš, je vedno gotova zaloga predstojajočega vstajenja. Jaz tega vstajenja naravno ne bom doživel, želim pa pomagati, da v to svrhu potrebni elementi pridejo v izmučeno telo naroda.«

Beleške

△ »Narodni Dnevnik« bi bil rad ogorčen radi našega odgovora na njegova izvajanja, v katerih ponavlja staro svobodomiselnost trditev, da je SLS »verska stranka«. Ker smo povedali, kako našo stranko na čisto podobem način denuncirajo »naprednjaki« »Jutrovega« kova in s tem neizmerno škodujejo celemu našemu narodu, bi bil »N. D.« rad celo hud in opleta z izrazom nesramnost. Nas bi zelo veselilo, če je »N. D.« ne bo več ubiral za »Jutrom« in če bi uvidel, da se je treba v tej točki resno poboljšati, vendar moramo konstatirati, da iz večerajnjega članka še ni videti, da bi hotel na boljše pot. Izmišljotine, da je SLS verska stranka, ni namreč ne dokazal, ne preklkal. Pozvali smo ga, naj navede, kdaj je SLS rekla, da je verska stranka, pa govori o vsem drugem, samo na to, kar je bistveno, ne odgovori. Konstatirati moramo žalibog zato tudi še enkrat, da »jedro« njegovih člankov sloni na čisto napačnih predpostavkah in je zato tudi ničev. Če ni na tisti strani, ki vrže nasprotniku nedokazan očitek in ne tem potem zida svoja »jedra«, precejšnja predrznost. — »N. D.« bi najbrže rekel nesramnost — naj javnost sama sodi.

△ »Jutro« je izgubilo zaveznika. Celjska demokratska »Nova Dob« piše: »Federacija balkanskih Slovanov prinese bodočnost brez ozira na lokalnosti, ker je to neizogibna potreba, logična posledica in nadaljevanje zgodovinskega razvoja slovanskih plemen Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov — od časa njihovega prihoda na balkanski polotok pa do danes. To vero imejmo in to trdno voljo!« Kakor je videti, se v štajerskem delu jutrovskega demokratizma večkrat kaj zasveti. Pričakujemo pismo dr. Kukovca, ki bo razjasnil, kdaj bo tudi »Jutro« ublažilo ton proti federalizmu. Ravna njegova linija s tem ne bo prizadeta, kakor sedaj ne trpi stranka, če so državnopravni problemi njegovega programa popolnoma zmešani.

△ »Jutro« in Orli. »Jutro« se jezi, ker se udeležijo naši Orli mednarodne tekme v Rimu. Seveda gredo po »Jutro« samo na izlet! In šteje denar: 2500 Din najskromnejše za osebo. Torej lep denar bodo nesli fašistom. — Moramo že povedati, da je ta politična beleška zelo slaba! Tudi tisto »o mladini, ki trdi, da telovadi,« je vredno samo »Jutrac«. Glavni vzrok je, gospodje nekje drugje! V Rimu se vrše mednarodne tekme katoliških telovadcev in »Jutro« se je spomnil Brna, Straßburga... Kar se tiče nošenja denarja fašistom, svetujemo »Jutru« naj raje posnema bratsko »Orjunac«, ki je grozila narodno naprednim krogom z objavo njih imen, če na noben način ne opuste prevelikega posejanja laških letovišč.

△ O vladi je rekel g. Pribičević na svojem sarajevskem shodu, da je gnezdo korupcije, partizanstva, verske nestrpnosti in fanatizma, s katerim se hujskajo množice. — Posebno se nam dopade zgražanje g. Pribičevića nad fanatizmom, če se spomnimo, kako je na svojem ljubljanskem shodu vzpodbujal svoje borce k fanatizmu. A kaj pravi neki mislec o fanatizmu? »Fanatizem je nesrečen bastard idealizma in mržnje.«

△ Kako je z radičevci? »Od vstopa radičevcev v vlado se položaj na Hrvatskem ne samo ni zboljšal, ampak se je stanje v mnogih oziirih celo poslabšalo in se nezakonnosti nadaljujejo tako surovo, kot smo imeli priliko doživeti tekom osmih let belgrajškega režima in česar nismo doživeli v dolgletni zgodovini v tako brezobzirni obliki. Tudi pod radičevsko vlado doživljamo prepovedi zborovanj, kar je v popolnem nasprotju z zakoni, kar je nezakonitost prvega reda.« — Tako »Hrvat«. Ker se bodo radičevci zaradi italijanskih pogodb precej diskreditirali, je g. Janez Pucelj našel nova sredstva tolažbe. Dočim je pred časom dejal, da pomeni borba proti radičevcem borbo proti obstoju države same, poskušaja sedaj z drugim optimizmom: Radiču obljublja 10 poslancev iz Slovenije. Pozivljamo mariborske radikale, da to določno dementirajo, ker imajo vendar oni vse za seboj!

△ Seljaška politika... ali kakšne so nettunske konvencije. Radičevci pravijo: Morda ne bomo govorili v parlamentu — glasovali pa bomo na vsak način. Drugi zopet: Prepričali smo se — od radikalov namreč — da te konvencije niso tako slabe kot je napisal mili g. predsednik v »Domu«. Tretji: Videli smo, da vrag ni tako črn, kakor se zdi. Ko so si razdelili agitacijo med narodom proti tem konvencijam po sprejetju, je izmed razdeljenih vlog dobil g. Janez Pucelj temo o lažnjivi politiki, lažnjivem človeku in desetih mandatih.

POSLEDICE DEŽEVJA.

Berlin, 22. junija. (Izv.) Radi dolgotrajnega dežja je vdrla voda v mnoge premogovniške Zgornješlezkega premogovnega okrožja ter povzročila na mnogih mestih zastoj obračevanja.

Most (ČSR.), 21. junija. (Izv.) Radi močnega dežja v zadnjih dneh se je blizu Lukova odtrgalo pobočje, na katerem leže njive, travniki in gozdi. Včeraj je bila razpoka široka že 10 m. Ker je zemlja zasula več strug, so morali priti na pomoč gasilci.

Kaj se godi doma

Akademiki! Danes ob 11 vsi na univerzo,

da protestiramo proti konvencijam, katere naše gospodarsko življenje ogrožajo v prid Italije,

ki so znak neopravičljive popustljivosti naše vlade napram sosedni državi, ki nas hoče napraviti čedalje bolj odvisne od nje, ki tlači naše brate in se pripravljajo, da jih oropa njihovega jezika in narodne samobitnosti docela!

Nettunske konvencije bi bile naša največja sramota, če se sprejmejo.

Ne pustimo se delj ponižati!

Včerašnje manifestacije naše mladine.

Za snoči ob osmih je sklical Svet slušateljev ljubljanske univerze v areno Narodnega doma protestno skupščino visokošolcev, da vzdigne svoj glas proti zloglasnim belgrajskim in nettunskim konvencijam, katere hoče naša vlada čimprej preriniti skozi narodno skupščino in ki so take, da naše gospodarstvo zasušijo Italiji in nas spravljajo v odvisnost od tuje države, ki je naša največja nasprotnica. Policija je seveda zborovanje — prepovedala. Zato se je vršila le širša seja Sveta slušateljev ljubljanske univerze.

Po seji je četa akademikov odšla pred univerzo, kjer je na svojih tleh smela zborovati. Po nagovoru tov. Iskre so sklenili postaviti resolucijo proti konvencijam. Za to resolucijo bodo naši visokošolci danes in jutri pobirali podpise zavednih državljanov. Narodni skupščini so poslali tudi že z zborovanja protestno brzojavko proti konvencijam, notranjemu ministru pa protestno brzojavko proti policijskemu odloku, s katerim je prepovedal patrijotično zborovanje. Akademika mladina je na zborovanje glasno protestirala proti italijanski nenasitnosti in proti zatiranju naših bratov v neodrešenih krajih, proti nečuvnosti popustljivosti vlade in proti zatiranju zborovalne svobode. Akademiki so vzklíkali kraju in vojski ter našim neodrešenim bratom in prepevali rodoljubne pesmi. V sprevodu je nato akademska mladina krenila skozi Zvezdo, da odkoraka nazaj tja, kjer oblastva dravljanom niso pustila manifestirati njihova najsvetejša in najupravičenejša čustva. Pri rhotu v Selenburgovo ulico pa je demonstracije ustavil močan policijski kordon, ki je hotel za vsako ceno preprečiti, da bi italijanski konzulat slišal besedico nevolje iz ust naše rodoljubne mladine. Akademiki so se pred policijsko četo umikali sem in tja, niso pa nehali demonstrirati proti vladi in konvencijam, pa tudi proti postopanju policije, ki je pridno rabila pendreke proti mladini, ki je dajala samo izraza svojim patrijotskim čustvom. Demonstracije so se nadaljevale v Zvezdi in po nestu pozno v noč.

Danes ob enajstih dopoldne se vrši na univerzi ali pred univerzo veliko protestno zborovanje visokošolcev, da še enkrat, organizirano, glasno protestirajo proti konvencijam.

Državljan, združite svoj protest s protestom akademske mladine! Podpisujte resolucijo, ki vam jo akademiki predložijo! Naš klic bodi: Nettunske konvencije ne smejo postati zakon! Branimo svojo gospodarsko neodvisnost!

Kolesa! samo pri Gorcu

palača Ljubljanske kreditne banke)

Iz dežele „Božjih mejnikov“.

V vlak, ki teče proti Pazinu, je zadušna soparica. Ko mrzle kaplje padajo v molk vričeti glasovi mestnih gospodičen. Kmetje molče, le včasih zalomijo kratek stavek v skvarjeni italijanščini istrskih gnezd. Stkemo pogovor z dvema fantoma, ki sedita na kovčegih. Kratko, odsekano, nezaupno govorita: Iz arzenala in Trstu sta odpuščena, peljeta se domov v selo. Zakaj sta zgubila kruh, prašamo. Temno oko pod ožganim čelom se zasveti in bridko zveni beseda: Hrvatska mati je kriva, ker naju je rodila Hrvata.

Pazin! »Ti davno sjelo istarskih grofova, ti srce zemlje jesl...« Tako ga je blagovljal Vladimir Vrazov, visoki pesnik Istre. V strašnih pečinah za starim gradom šumi rečica, ki naraste spomladi v bobneč hudoournik. Pazin ni več srce Istre, ampak nje žolč. Narodni dom je pust in prazen, samostan franjevcov, ta tihi dom in zavetje hrvatskih vernikov, je ves tuj. Glej, tam je stala Mahničeva tiskarna; fašisti so jo do tal požgali pred petimi leti. Te okajane ruševine vpijejo o narodni zavednosti in zvestobi Mahničevi, o žilavem in pogumnem borcu »Puškem prijatelju«, ki že petindvajset let uči, bodri in vodi Hrvate v Istri. Ti kamni vpijejo proti njim, ki ovajajo hrvatsko Istro, da nima narodne zvestobe in borbenosti. Pa tam se dviga še drugi pomnik slave in ponižanja: Djački dom. Veliki otac

Dekliški tabor pri Mali Nedelji

dne 29. junija 1926.

Dopoldne:

- Ob 10 služba božja.
Po sv. opravi zborovanje na prostem:
1. Pesem »Povsod Bog«, 1. in 7. kitica.
2. Pozdrav domače predsednice.
3. Kratki pozdravi ostalih Dekliških zvez.
4. Govor: Pošteno dekliško srce.
5. Pesem »Planinarica«, 1. in 3. kitica.
6. Govor: Dekle v domači družini.
7. Govor: Dekle v javnem življenju.
8. Pesem »Lepa naša domovina«, 1. in 2. kitica (Sardenkova).

Popoldne:

Ob pol treh slovesne večernice.
Po večernicah orliški nastop.

Sodba prekmurskega ljudstva.

»Novinam« nihče ne bo odrekal, da nimajo največ naročnikov in da niso v rokah ljudi, ki imajo pravico govoriti v imenu velike večine prekmurskega naroda. Ako pa se jim mora to priznati, se mora tudi priznati, da je glas »Novin« obenem glas prekmurskega ljudstva. — V zadnji številki so »Novine« pod naslovom »Sram vas bodi!« prinesle obsodbo napada »Naših novine« na slovenstvo. Vredno je, da nekatere odlomke podamo, da se bo videlo, kako sodi prekmurski narod one, ki hočejo biti voditelji.

»Ni treba praviti, da je to izraz izrednega sovraštva do Slovencev kot takih — Nesramnega podtikavanja, katero pisec naklada Slovence, ni treba posebej ovreči. Ako je poštenjak, ga pozivamo, da to, s čimer dolži Slovence, z dokazi izpriča; ako pa je človek, ki misli, da se na poštenost in častno besedo ni treba ozirati, potem ne spada med dostojne ljudi, posebno ne med verno (zvesto) ljudstvo naše Slovenske Krajine in ono ga prej ali slej vrže iz svoje srede. — Članek nam naj pove, zakaj so prišli Slovenci k nam »kak kašiga, kak blč, kakaj naj bi se pri nas »gnezdila slovenska gizdost« itd Ali mi nismo sestavni del slovenskega naroda, rodni bratje v veri, jeziku in ljubezni? Ako on ne čuti slovensko, naj vsaj ne misli tega, da ne čuti slovensko vse ljudstvo Slovenske Krajine! — Čudno je, da je mogel pisec tako strašno zabloditi od cilja, ko v svojem članku napada Slovence kot tujce. Često smo že povedali, da spadamo k slovenskemu narodu. — Pri nas vendar ni več tako nespametnih ljudi, da bi šli na led taki politični otročadi, kateri se od politike niti sanjajo ni nikoli. Članek naj ne misli, da s podobnimi napadi na Slovence doseže kako veliko korist za novo stranko.«

Odločna sodba, podana, da izrazi ogorčenje ljudstva in da da zadoščenje slovenskemu narodu. Je pa tudi svarilo političnim neizkušencem, da se v bodoče ne bodo posluževali tako nejojalnih napadov.

Škrlatinka v Slov. krajini

Splošno se je že mislilo, da se je epidemijo posročilo lokalizirati, ker sredi prejšnjega tedna ni bil par dni prijavljen noben nov slučaj več. Tembolj so zato iznenadili novi slučaj v par občinah, kjer doslej še ni bilo nikakih obolenj na škrlatinki. Danes 21. junija opoldan se nahaja v sotoški izolirnici 110 otrok; za popoldan pa je prijavljen nov dovoz. V kolikor je bilo cepiva na razpolago, v toliko se je že izvršilo cepljenje. Vobče se lahko trdi, da imajo starši zaupanje v cepitev in je samo obžalovati, da ni cepivo v zadostni množini na razpolago.

Kakor smo iz zdravniških krogov zvedeli, sta v Mursko Soboto dirigirana dva zdravnika, da po-

Velesejske številke „Slovenca“

so po dosedanjih izkušnjah najbolj primerne za uspešno trgovsko in obrtno reklamo. Izhajale bodo skozi vso dobo v znatno povečanem obsegu in zelo zvišani nakladi. Čitalo jih bo do 50.000 ljudi. Prav posebno bogata bo prihodnja nedeljska izdaja kot glavna velesejska številka. Oglasi v tej izdaji bodo imeli še prav poseben učinek.

Naročila za to veliko izdajo se sprejemajo do včetrši petka zvečer.

magata tukajšnjim zdravnikom pri pobijanju škrlatinke.

Danes dopoldan je vojaštvo pomagalo evakuirati gimnazijsko telovadnico. Veliki župan mariborske oblasti je namreč dovolil, da začasno nameste, ker je bolnišnični izolirni oddelek premajhen, bolnike tudi v poslopju tukajšnje državne realne gimnazije, kar pa naj se po možnosti omeji samo na telovadnico.

Ljutomerski okrajni glavar je dal zapreti vse dohode iz Prekmurja v Ljutomerski okraj. Veržejski most preko Mure stražijo veržejski strelci; druge prehode pa orožniki, ki ne puščajo nikogar ne sem ne tja. Kogar pa puste, mora imeti izkaznico od domačega občinskega urada, da v njegovi vasi ni škrlatinke. Izkaznica pa ne sme biti stara nad dva dni. Ta odredba Ljutomerskega okrajnega glavarja je izzvala v vsej tukajnji javnosti vsled svoje prevelike strogosti upravičeno mnogo kritike in komentarjev. Upamo, da bo kmalu konec te zapore. Mogoče nas bodo pa nazadnje še pri železnici odrezali od sveta?

Mestni mladinski svet mariborski.

V ponedeljek 21. junija se je vršila v mestni posvetovalnici prva seja mestnega mladinskega sveta mariborskega, ki ga v smislu sklepa mestnega občinskega sveta tvorijo: trije občinski svetniki, mestni zdravnik, okrajni sodnik, zastopniki duhovništva in učiteljstva ter vseh mladinskih društev in institucij v Mariboru.

V smislu podanega referata je mestni mladinski svet pomožni (posvetovalni) organ socialno-političnega odseka mestnega magistrata in je z ozirom na svojo sestavo poklican, da daje smernice na polju mladinsko-zaščitnega dela in da zainteresira za to pereče vprašanje, od katerega pravilne rešitve zavisi večja sposobnost in boljša bodočnost naroda, vso ostalo javnost.

Za predsednika mestnega mladinskega sveta je bil izvoljen občinski svetnik g. Joža Stabej, za okrajne mladinske predstojnike pa: za I. okraj: g. Slavoj Dimnik, upravitelj državnega dečjega doma, za II. okraj: g. Jela Levstik, meščanska šolska učiteljica, za III. okraj: g. dr. Veble Andrej, odvetnik, za IV. okraj: g. Ivan Vabič, nadučitelj v pokolu, za V. okraj: g. Ivan Lukman, nadučitelj. Strokovni učitelj g. Skala, prof. Favaj in dr. Strmšek so se izrekli za delitev dela v strokovne sekcije. G. dr. Strmšek je razen tega predlagal, da se z ozirom na zaščito vajencev pritegnejo v mestni mladinski svet tudi zastopniki obrtnih zadrug. G. dr. Levstikova je poročala o akciji slovenskega ženskega društva glede ferijalnih kolonij, g. predsednik pa je pojasnil tozadevno akcijo slovenskih avtonomnih mest, ki gre za tem, da se ustanovi skupno dečje okrevališče ob morju.

Seja, ki je pričela ob 17. je trajala do 19. Javnost se tem potoma opozarja, da se obrača v vseh vprašanjih, ki se tičejo zaščite dece in mladine, oziroma mladinskega socialnega skrbstva, na socialno-politični oddelek mestnega magistrata, Rotovski trg št. 9.

Propadajoči mostovi.

Gradbena direkcija ne izrablja kreditov.

Čez Muro vodi ob naši severni meji dva mosta: v Čmureku in Radgoni. Če si ogledaš te zgradbe, te kot državljana SHS ne bo prešinilo nič kaj prijetno čustvo. Državna uprava Avstrije svojo polovico mostu sijajno oskrbuje. Železna konstrukcija se vsako leto skrbno barva in snaži, a naša polovica je vsa rjava kakor pogorela šuma. Drobno

železje na jugoslovanski polovici mostu se že vsled rje bliža popolnemu propadu. Kakšne bodo posledice? Mislimo, da bi bila dolžnost gradbene direkcije, da izposluje pri ministrstvu vsaj toliko kredita, da bi odstranili najhujšo rjo. Govori se, da se že hočejo Avstriji usmiliti propadajočih delov našega mostu in nameravajo staviti ponudbo, da bodo posodili barve in orodje za popravo in obnovo obeh mostov. — Kar ste zadnjič pisali o zgradbi ceste št. IIj—Velka, je tudi vse res. Sedaj bi bil čas, da se cesta dogradi in plazovi zajezijo, a ministrstvo in gradbena direkcija čakata, čakata in zopet čakata. Lansko leto so iz Ljubljane baje vrnili Belgradu okoli 2 milijona dinarjev v dvanaestih določenih kreditov za cestne zgradbe v Sloveniji z dostavkom, »da se krediti niso mogli izrabiti!« Pa vendar ne namerava gradbena direkcija tudi vsoto 1.800.000 Din, ki je določena v proračunu 1926—27, poslati ubogemu Belgradu nazaj? Slovenska javnost želi pojasnil v teh važnih zadevah.

Iz mariborske jetnišnice.

Mariborsko poletno porotno zasedanje je končano. Toliko in tako zaviti ter krvavih slučajev kot tokrat ne pomnijo. Že za jesensko zasedanje čakata dva slučajja in sicer: umor finančnega stražnika v Prekmurju in zverinski umor v St. Jurju v Slovenskih goricah.

Sedaj po končani poroti znaša število kaznjencev in onih v preiskovalnih zaporih 275, a jetnišnica je zidana in opremljena samo za 253 oseb. »Slovenec« je bil priobčil smrtno obsodbo Ivana Pečovnika iz St. Pavla pri Preboldu, ki je umoril in okradel Lizo Mohar. Kar pa »Slovenec« bralci še ne vedo, je to, da se je Pečovnik, ki je zločin tajil, skušal obesiti na konec trdo zvitega platna, katerega je odtrgal od prtiča. Pečovnika so še pravočasno sneli iz zanke in ga peljali pred porotnike.

Vsi listi so poročali, kako se je delal na 20 let ječe obsojen ponarejevalec denarja Jurij Potočnik pri obravnavi mutagega in duševno zmedenega. Ni hotel kljub prigovarjanju dati niti besedice odgovora na vprašanja lastnega zagovornika, kaj še le predsednika! Ravno to bedasto simuliranje ga je pokopalo v obeh porotnikih. Koj po obsodbi je v jetnišnici gladko govoril in priznal, da je bila od tovarišev nasvetovana krinka slaba in zanj pogubomska. Že nekaj tednov pred poroto je začel Potočnik z gladovanjem in ni zavžil sedem dni prav nič. Po obsodbi priznava, da je bilo zanj najbolj mučno to, ker so mu prinašali hrano od enega dne do drugega in jo postavljali tik njega, ki je drgetal od gladi in je bilo treba napeti vso voljo in vse oslabiljene živce, da se je obrnil v kot in ni gledal v tolikanj zapeljivo jed. Osmi dan je Potočnik naredil prevrat: ni se mogel več vzdržati in se je najedel za vse dni nazaj. Med gladovanjem si je enkrat opraskal do krvi žile na rokah in sedaj pravi, da je storil to radi tega, da bi videl, ali se še pretaka po večdnem stradanju po njegovih žilah kri ali voda. Ko je zapazil, da je v njem še kri, je opustil globokejše odpiranje žil.

Za časa preiskave, ki je trajala 220 dni, je bil vedno v železju, ker je že enkrat pobegnil iz jetnišnice in te verige so mu bile najbolj mučna nadloga.

Število raznih zločincev je bilo v območju mariborskega okrožnega sodišča pred dobrim letom padlo za dobrih 50 odstotkov, a se je dvignilo v zadnjem času na ono žalostno višino, na kateri se je gibalo v časih po prevratu. To mora dati veliko misliti vsem poklicnim činiteljem, ki jim je poklic in naloga skrb za moralno in telesno zdravje naroda.

V spomin.

Kamniki.

Danes, ko je preteklo nekaj dni nad en mesec, ko sem izgubil enega svojih najljubših prijateljev, Toneta Slatnarja, — in mnogi so izgubili v njem redkega prijatelja — naj mi bo dovoljeno, da se ga zopet spomnim.

Tone Slatnar se je rodil tik ob vznožju idiličnega homškega griča v kmetski hiši leta 1867. Po dovršeni 4. gimnaziji je vstopil kot vajenec v Blasnikovo tiskarno, kjer se je izučil tiskarske obrti. Že kot vajenec se je živo zanimal za narodno gibanje ter je nastopal kot diletant na odru, kot pevec-basist pri Glasbeni Matici in se tudi l. 1895. udeležil velikega koncerta na Dunaju. Pripraveval mi je tudi, kako lepo navdušeno je bilo, ko se je udeležil Tabora v Novem mestu, kamor so se popeljali pevec in drugi z vozm, ko še ni bilo dolenjske železnice.

Bil je vseskozi navdušen narodnjak, idealen in pri tem globoko veren katoličan! Vzgoja, družba, milje tistega časa ga je potegnili v liberalni tabor, zlasti rajni Tavčar ga je silno privlekel nase, toda vedno in odločno je obsojal protiverske spise in članke.

Ko se je preselil v Celovec v Mohorjevo tiskarno, se je tudi tam z veliko vnemo pridružil narodnemu delovanju. Po vrnitvi v Ljubljano je bil še bolj navdušen narodnjak, ko je občutil preganjanje Slovencev na Koroškem.

Njegova zadnja služba je bila v Katoliški

Nagni se k zemlji in prislunhi, kako žuborijo živi studenci iz cerkve v domove, družine, v srce otroka, kmeta in starca. Pred dvajsetimi leti sem stal na zidu pri cerkvi in sem pel s stotinami hrvatskih omladincev: »Isu Krste, Srcu Tvom, danas naš se kune dom!« Zastave so padle, pesem zamrla, a živi duh je ostal in krepil in poživljal srce Istre.

In naprej, naprej, proti mejniku, s katerim je Bog zgradil Istro, proti morju. Ko stara gnezda ptic roparic preže italijanska mesta na hrvatsko deželo. Tam so naši strahovalci — stare oderuške družine, trgovci, večni župani, zvezani v trdne, drzite klike. Vajeni so vladati vsem, strahovati kmete z uradno močjo in dolgovi. Gulikože — jim pravi kmet; v tej besedi je zgoščen ves srd revnega delavnega ljudstva, ki trdo drži v rokah košček kamnenite zemlje.

Tiha dežela... Umolknila je hrvatska pesem, šola je tuja in mrzka, hrvatski seljak se je umaknil iz sodnij, uradov, občin in tovarn nazaj v domačo hišo. Istra je tiha dežela, nad njo bleste bajoneti orožnikov in kiji fašistov. Kar je ustvarilo delo narodnih bojnikov v teku pol stoletja vidnih znamenj, vse je požgano in uničeno. Toda v globini zemlje so nakopičene žive plasti značajnosti, poštenja, zvestobe do doma, neizmerne ljubezni, ki ob jema domačo hišo in deželo in ves rod. Iz teh globin bo nekoč pridrvel na dan strašen hudo urnik.

X.

Istre, biskup Juraj Dobrila, je štedil, nabiral in si pritrgoval, da je zbral tekmo desetletij 80.000 srebrnih goldinarjev, da postavi revnim istrskim dijakom dom. Slovensko-hrvatski škof Mahnič je to delo dovršil. V zelenem bregu stoji med vrtovi visoka palača. Prazna. Italijanska vlada zavoda ne pusti odpreti in ga hoče zapleniti.

Ko stopiš iz mesta med travnike in zagledaš tihe vase po bregovih, si spet doma. Srce Istre se je premaknilo: veli Jože, tihi in silni stražar Istre, se je umaknil v šume in hodi po kmetskih bajticah. V nizki izbici sedimo in poslušamo mamico, ki zna čuda povedati: Kako je rajni biskup Dobrila prišel v hišo, ko je bila še deklica in je vzel čepico, prav to staro, zaprašeno čepico in si jo posadil na lepo glavo. Kako je bil lep in ves naš! In knjižico ji je dal, ker je brati znala... No, zdaj je vse drugače, vse drugače. Zdaj branijo brati dobre svete knjige. Po hišah stikajo karabinerji, ali niso kje skrite hrvatske knjige Istreke Mohorjeve družbe... Vsi so proti nam, orožniki in italijanski učitelji, sodniki in trgovci. Samo duhovnik, duša božja, skrbi za nas, nam sklada prošnje in govori za nas pred njimi... Tam gori stanuje, pri cerkvi. Četr ure hoda je med gozdjici, ki jih je on zasadil v kraški svet.

Pred starodavno cerkvico Svete Marije obstojimo. Široka, nizka stavba z lopo. Lepi križni loki se pno, na stenah so stare freske, menda iz 15. stoletja. Tu so glagolili blagovestniki, ki jim nihče ne ve imena ne groba.

Dnevne novice

Udeležnike glavne skupščine Zadrugne zveze opozarjamo, da imajo polovično vožnjo za čas od 21. do 28. junija. Voznih listkov v Ljubljani ni treba oddati, ker bodo veljali tudi za vožnjo nazaj. Delegati dobijo potrdila, da so se udeležili glavne skupščine pri Zadrugi zvezi ali pa na glavni skupščini v Akademskem domu.

Šole — davkarje kulturnega davka. Skoraj ne mine teden, da ne bi šole prirejale kakršnokoli zbirke zdej v ta, zdej v drugi namen. Otroci so pač že po svojem položaju — navajeni prositi in res precej naprosijo, ker jim stariši ne morejo, včasih iz posebnih vzrokov nočejo odreči. Ima pa tako zbiranje seveda svoje slabe strani, o katerih ne bomo razpravljali. Želimo pa omeniti okoliščino ministrstva prosvete, v kateri se naroča pri proslavi Vidovega dneva zbirati dobrovoljne prispevke. Polovico teh prispevkov je poslala fondu »Narodnega prosvetovanja« v Belgrad, a druga polovica se porabi za lokalne potrebe narodne prosvete. Tudi proti temu zbiranju ne bi nastopili, če bi se delovanje tega fonda »Narodnega prosvetovanja« poznalo tudi v Sloveniji, česar pa do zdaj še nismo opazili. Tako pa se zopet bojimo, da bomo ravno za vse dobro požrtvovalni Slovenci zalagali ta fond, obenem pa prosili za najnujnejše za svoje lastne kulturne ustanove, kakor da prosimo vbogajne. Splošno pa stojimo na stališču, da naj se šole ne uporabljajo kot nekeke davkarje kulturnega davka. Stariši, ki so največ pri tem zbiranju prizadeti, se že redno pritožujejo in prosijo prosvetno upravo, da v tem oziru napravi red.

Zopet nagrade davčnim uradnikom? G. finančni delegat je svojčas, ko se je v naši javnosti izrazilo ogorčenje nad prakso, ki se je uvedla boja iz centrale v Belgradu, da se davčnim uradnikom za izterjevanje davkov odmerijo nagrade, izjavil, da je proti temu izrazil svoje pomisleke in to prakso odpravil. Saj tako se mi spominjamo. Zdej nam pa iz Maribora poročajo, da je finančna delegacija dala izplačati take nagrade štirim davčnim uradom in sicer v Mariboru, St. Lenartu v Slov. Goricih, Laškem in v Slov. Bistrici. Vprašamo g. delegata, dali to odgovarja dejstvu?

Zborovanje rokodelskih pomočnikov o priliki ljubljanskega velesejma. Ljubljansko društvo rokodelskih pomočnikov vabi rokodelske pomočnike k predavanju in posvetovanju o stanovskih zadevah, ki bodo na praznik sv. Petra in Pavla, dne 29. junija v Rokodelskem domu v Ljubljani. Najvažnejši predavanja bodo: 1. Katere prilike ima mlad obrtnik, da se vsestransko strokovno izobrazi. Predaval bo profesor tehnične šole dr. Valentin Rožič. 2. Kako je plačano delo v posameznih obrtjih. Predavatelj pošlje Delavska zbornica v Ljubljani. Ker sta zlasti navedeni predavanja zelo pomenljivi in je pričakovati tudi zanimive razgovore, vabimo k prav obilni udeležbi pomočnike. Vsak, kdor si želi ogledati tudi letošnji velesejem, naj uredi svojo pot v Ljubljano tako, da bo mogel priti tudi k predavanjem in zborovanju v Rokodelski dom 29. junija ob 10 dopoldne. Če bodo udeleženci želeli, se priredi popoldne skupen obisk velesejma pod strokovnim vodstvom.

Krajanje pravice stavbenikov. Minister javnih del je objavil v »Službenih Novinah« z dne 9. t. m. pravilnik za izvrševanje posameznih odredb začasne naredbe o avtoriziranih inženirjih in arhitektih. Člen 12. tega pravilnika je vzbudil pri naših stavbenikih upravičeno ogorčenje. Ta člen določa: »Dajanja in proučevanje in aprobiranje projektov in izvršnje tehničnih objektov in del, ki so zasnovana na statističnih, hidrotehničnih in statič-

nih proučevanj so izključno posli pooblaščenih inženirjev in arhitektov.« Ta odredba je v nasprotju z obstoječimi predpisi obtnih zakonov, po katerih se odreja delokrog stavbenikov. Odredba pomenja ogroženje eksistence ogromnega števila stavbenikov, ker jim odvzema večino v zakonu zajamčenih pravic. Pa tudi za absolvente stavbne stroke na državni srednji tehnični šoli pomenja udarec, ker jim odvzema kakor drugim pravico samostojnosti. Zveza graditeljev SHS je že zainteresirala vse merodajne faktorje in je, kot čujemo, vložila tudi pritožbo na državni svet. Ljubljanska sekcija je sklicala tozadevno zborovanje interesentov, ki se je vršilo dne 22. t. m. Na zborovanju so bile sprejete ostre resolucije proti ukinjanju starih pravic.

Na orlovski prireditvi v Ljubljani v nedeljo sodelujeta dopoldne pri sprevedu dve godbi, in sicer »Sloga« iz Ljubljane in pa godba kat. delavskega društva z Jesenic. Popoldne pri telovadbi pa delavska godba z Jesenic.

Na osnovni in mešč. šoli pri uršulinkah v Mekinjah pri Kamniku se vrši vpisovanje učenec 29. in 30. junija od 9—12 dopoldne in od 3—5 popoldne. V prvi razred mešč. šole se sprejemajo učenke, ki so uspešno dovršile 4. razred osnovne šole. Seboj naj prinese zadnje izpričevalo, izkaz o cepljenju koz, po možnosti tudi krstni list in domovnico.

Vpisovanje učencev in učenk drž. mešč. šole v Vojniki se bo vršilo za šolsko leto 1926-27 v torek in sredo 29. in 30. junija ter 4. julija od 8—12 dopoldne. Sprejemajo se učenci in učenke, ki so dovršili IV. razred osnovne šole. Učenci naj pridejo v spremstvu staršev in naj prinese s seboj krstni list in zadnje šolsko izpričevalo.

Odbor za postavitev spomenika v svetovni vojni padlim vojakom v Kozjem obvešča občinstvo kozjanskega okraja kakor tudi vso širšo javnost, zlasti bivše vojake iz svetovne vojne, da se bo vršilo v nedeljo, dne 4. julija — v mesecu 12 letnice napovedi svetovne vojne — odkritje in blagoslovitev spomenika v svetovni vojni padlim vojakom za obč. trg Kozje—Veterik—Zdole. Opozarjamo že sedaj na to zgodovinsko slavnost, da se je posebno bivši vojaki v obilnem številu udeležijo. — Odbor.

Na obnem zboru Društva orožniških vpokojencev za Slovenijo v Ljubljani dne 13. junija t. l. je bil izvoljen sledeči odbor: Maicen Martin, predsednik, Legat Valentin, podpredsednik, Čebular Franc, tajnik, Lovša Josip, tajnikov namestnik, Cegnar Josip, blagajnik, Rožanc Franc, blagajnikov namestnik, Kocjančič Miha in Križaj Vinko za odbornika in preglednika računov, Svetič Franc, Klemenc Fran in Lipoglavšek Ivan za odbornika, Wiedewohl Ivan, Dolar Ivan, Ozbalt Ivan in Živec Josip za namestnike. Podporni sklad se je ukinil in vplašani znesek plačnikom povrnil.

Morsko kopališče Gradež (Grado) pri Trstu, Pension Villa Flora, tik obale, dunajska kuhinja, zmerne cene. Na željo prospekt. — Vera Vidmar.

Slov. Stajere na bojišču v Siriji. Od Sv. Miklavža nad Laškim se je izselilo pred meseci nekaj fantov na Francosko. Med izseljenci je bil tudi Franc Zelič iz Brstavnice. Z nekaj tovariši je padel v roke agentu, ki jih ni popeljal v francoske rudnike, ampak na bojišče v Sirijo. Zelič se je udeležil francoskih bojev z Druzi in one grozne bitke pred Damaskom. Revez je vsled vojnih naporov tako obnemogel, da so ga prepeljali v neko italijansko bolnico, odkoder je sporočil prvič domov vest, da še živi.

Novo etično gibanje na Hrvaškem. Prof. Mato Segher v Zagrebu, sotrudnik Vidovičevega etično-kulturnega pokreta, je lani

ŠE DANES

obnovite naročnino na „Slovenca“, ako še nimate plačane do 30. junija 1926. — Le točni plačniki se bodo mogli udeležiti tekme za 4 denarne nagrade po 1000 Din!

ustanovil svoje lastno glasilo: »Novo Svetlo«, tednik za propagando prosvete med narodom in za pobijanje moralne pokvarjenosti v družbi. Sedaj snuje prof. Segher pod istim imenom in v isto svrhu novo društvo, ki bo raztegnilo svoje delo tudi na deželo, kjer bo po vaseh osnovalo svoje klube. Dne 13. t. m. se je vršil v Zagrebu ustanovni občni zbor in se je izvolil začasni odbor s prof. Segherjem na čelu. Društvo hoče širiti prosveto in etične ideje, pobijati alkoholizem in širiti smisel za delo in štedljivost. Glede vere pravi profesor Segher: »Vere kogarkoli se nečemo dotikati, ker brez vere ni etičnega življenja.« Dočim je Vidović s pomočjo svoje dopisne šole razširil svoje etično gibanje po vsej državi, se omejuje prof. Segher, kakor je videti, na hrvatske dežele. Prof. Segher se v svojem glasilu rad zaletava v katoliško duhovščino, papeštvo itd. Po svoji miselnosti se razlikuje od Vidoviča v tem, da se opira na humanizem, dočim črpa Vidović iz meglene indijske modrosti. Pozitivnega verskega stališča ne zastopa ne eden ne drugi.

Kaj bo s senom ob državnih cestah? Slovenec je že poročal, da so se mudili te dni v Mariboru razni gradbeni inženirji in druga višja gospoda iz gradbenega ministrstva, ki je ponovno komisijonirala zgradbo nove ceste St. Ilj—Velka. Ob tej priliki so si ogledali belgrajski gospodje Falo, kamor so se peljali iz Maribora v avtomobilu. Kakor znano, so dela in popravila na državnih cestah radi pomanjkanja kredita v zadnjem času ustavljena. Ena najljepših cest, kar jih spada v območje mariborske gradbene sekcije, je gotovo ta iz Maribora na Falo in dalje. Po tej lepi cesti so torej, ko je držal mimo avtomobil z gospodi iz ministrstva, državni cestarji, ki itak ne smejo na povečanje od zgoraj delati na cestah, ravno tedaj kosili ob cestah seno. Ta košnja je nekakega gospoda v avtomobilu tako razljutila, da je začel preplašenim cestarjem brati hude levite. Ozmerjani cestarji niso razumeli razkačenosti gospoda, ki je zahteval, naj se vzame konec ono seno po obcestnih jarkih, ki je bilo doslej še last cestarjev. Ceste se ne smejo popravljati, ker ni denarja, in sedaj se naj prepusti propasti še to, kar je bila doslej skromna last že itak več nego slabo plačanih cestarjev. Državni cestarji sedaj ne vedo, ali bodo smeli pokošeno seno spraviti ali ne.

Zvezna tiskarna v Ljubljani se premesti v Belgrad. Po poročilu »Jutarnjega lista« se premesti »Zvezna tiskarna« v Ljubljani, last Jadranske podunavske banke, v Belgrad.

Sodna cenitev Čučkovega imetja v Strnišču pri Ptuj. Leta 1921 je kupila ptujska tvrda Čuček ogromno podjetje, naprave in barake v Strnišču pri Ptuj za 7 milijonov kron. Za izplačilo te vsote erarju je bilo treba najeti razna posojila, ki so bila najeta skrajpa po 7 odstotkov, a so narasla po letih vsled skakanja naše valute na 28 odstotkov. Kljub neznosno visokim obrestim je upal podjetni Čuček, da bo Strnišče prodal kakemu bogatemu inozemskemu industrijskemu podjetju. Vendar časi, ko je bilo

obilno denarja in malo na prodaj, so prehitro minuli in tako je ostalo Strnišče Čučeku. Radi pomanjkanja obratnega kapitala so se morala ustaviti industrijska podjetja v Strnišču, barake so začele propadati, polja ter travnike preraščala plevel. Sodni cenilci so cenili Čučkovo Strnišče na 5 milijonov kron, a koliko se bo izkupilo za to nekdanje ogromno imetje, na javni dražbi, je drugo vprašanje.

Hrvatski Sokol ne gre v Prago. Minister dr. Šuperina je konfiriral s predstavnik Hrv. Sokola o pogojih, kako bi se i Hrvatski Sokol udeležil izleta v Prago. Zastopniki so odgovorili, da ne gredo pod nobenim pogojem v Prago in to zaradi Čehov in Jugoslovov.

Prince Pavel — protektor. Hrvatsko arheološko društvo v Kninu je zaprosilo princa Pavla za pokrovitelja svojega društva. Prince je protektorat sprejel.

Ukaz v ministrstvu za železnice. Klub hrvatskih književnikov in umetnikov v Osljeku odkrije 27. t. m. v Iluku spominsko ploščo hrvatskemu književniku dr. Benešću.

Ukaz v ministrstvu za železnice. Minister za železnice je predložil kralju v podpis ukaz, s katerim se vpokojujeta ravnatelja subotške in zagrebške železniške direkcije in s katerim, kakor poročajo hrvatski listi, bo reaktiviranih okoli 100 uradnikov (Hrvatov), ki so bili za časa obznane odpušteni.

Petres v Zagrebu. V pondeljek zvečer so v Zagrebu in okolici občutili precej močan potres.

Brezalkoholna Produkcija, Ljubljana. Poljanski nasip 10-I pošlje vsakemu naročniku »Slovenca« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj, ne bo Vam žal!

Radioemancijsko termalno kopališče DOLENSKE TOPLICE, (38° C), postaja Strazha-Toplice zdravi z izvrstnim uspehom reumatizem, živčne bolezni: vnetje živcev, otrpne, neuralgije, ischias, ženske bolezni, ekzodate, posledice zlomljenih kosti, zakasnelo rekonvalescencijo po težkih boleznih in operacijah, kron. kožne bolezni itd. Vsaka tukajšna kura je tudi okrepčevalna in omlajevalna. Elektr. razsvetljava, tekoča voda v sobah, sploh moderni komfort. Hrana ala carte ali v penziju. Cene znižane. Prospekte na zahtevo.

Krasna izbira najnovejših bluz. — M. Kristofič-Bučar, Stari trg 9.

Ljubljana

Društvo rokodelskih mojstrov ima danes ob 8. uri zvečer redni tedenski sestanek v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. Na dnevnem redu so važne stanovske zadeve. K udeležbi vabimo vse člane in vse rokodelske mojstre, ki se zanimajo za naše zadeve. Zlasti naj se zanesljivo udeležijo sestanka gg. tovariši, ki so se oddčili iti v nedeljo, 27. t. m., k proslavi 25letnice Društva mojstrov v Mariboru in k slovesnosti blagoslovljenja njih novega prapora.

Rokodelski dom. Odborova seja Kat. društva rokodelskih pomočnikov bo mesto danes jutri, v četrtek, 24. t. m., ob 8. uri zvečer v Rokodelskem domu.

Umrl je večerj v Zalogu strojnik g. Josip Smedic, zadet od kapi. Pokojni je bil star 68 let in je služil pri železnici 38 let. Pogreb se vrši v četrtek ob 3 popoldne iz mrtvašnice pri sv. Krištofu na pokopališču k sv. Križu.

Nov poštni elektromobil. Poštna uprava si je nabavila za dostavljanje pisemskih in paketnih pošilk po mestu v Ljubljani ličen elektromobil »Elite« na tri kolesa. Elektromobil je dobavila poštni upravi tvrda »Kustinc« iz Nemčije. Elektromobil je vsled svojega majhnega obsega zelo uren in vozi zadnje dni po mestu mirno — brez običajnega ropotanja in drdranja in brez smradu, ker vozi z akumulatorji in ne z bencinom. — Poštna uprava napreduje sicer počasi (n. pr. avtomatična telefonska centrala) a sigurno. Elektromobil stane 86.000 Din.

Pri lahki atletiki na Stadionu v nedeljo bo posebno zanimiva točka stafetni tek med tremi okrožji.

Ravnateljstvo mestne plinarne opozarja vse odjemalce plina, da zapro v četrtek med 5. in 6. uro jutraj vse plinove pipe pri plinskih aparatih vsled popravil v tovarni.

Na gospodinski šoli »Mladika« v Ljubljani se vrši vpisovanje za šolsko leto 1926-27 v četrtek, 30. t. m. od 9. do 11. ure.

Vpisovanje šolskih otrok. V zmislu odluka velikega župana ljubljanske oblasti z dne 8. maja t. l. P. br. 909. 1. se vrši vpi-

pisatelju in župniku tam, sedaj stolnemu kanoniku, v prijateljskem pogovoru smo razmotrivali književnost, narodnostno gibanje in zlasti po deklaraciji in po prevratu razmotrivali našo preteklost in bodočnost! Bil je velik oboževatelj rajnega dr. Kreka. Ko sem mu prinesel vest o smrti dr. Kreka, je na glas zaplaval in vzdihnil: »Vs najboljši može nam bo ugrabila kruta smrt, preden se bodo naše nade uresničile!« — Tudi rajnega vranjepeškega župnika Fr. Kreka je bil velik prijatelj in sva ga čestokrat obiskala, kjer sta prav dobre napitnice kovala! — Rajni Tone je bil namreč jako poetično navdahnjen; ko sva bila l. 1917. z g. župnikom Volcem v Dolenjskih toplicah, sva obiskala večkrat njegovega brata Lojzeta, župnika soteškega, odkoder sva pisala iz vesele družbe Tonetu razglednico, na katero mi je odgovoril v sledečih verzih sarkastično:

Ljubi Anton!

Kaj bo pač rekel naš dobri patron? V Soteski »samotni« bi delal pokoro — pa si jo udaril čez »žnoro«, pa si praznil kozarce... za tuje denarce... Tako ne bo prav, ako biti očš zdrav!

L. 1916. mi je pisal za god razglednico s sliko sv. Antona-puščavnika, najinega patrona, ki stoji pred svojo puščavniško bajtico in vleče za zvonček ob skali; pod to sliko je napisal verz:

Ave Marija! — čuj! — zvonček pozvanja, jutrišnji god nam Antonom oznanja!

Kot politik se ni izpostavljaval, ker s stranko JDS se nikakor ni mogel strinjati in je vedno obsojal politiko Žerjavove struje. Kot katoličan se je redno udeležil vsako nedeljo in praznik sv. maše, majniških pobožnosti pa se je tako redno udeleževal v samostanski cerkvi, da niti ene ni zamudil skoz mnogo vrsto let!

Bil je mož, katerega bo ohranil vsak, ki ga je poznal po bližje, v najlepšem spominu! Jaz Ti pa kličem, dragi Tone: Na svidenje tam, kjer kraljuje večni Maj!

A. St.

Na Stadionu bo dne 27. junija orlovska prireditvi

V prahu in vročini za potnike, športnike, kadilce itd.

Formamint

tablete

v svrhu desinfekcije in osveženja ust in grla

Steklenice s 50 tabletami in cevke s 20 tabletami v lekarnah in drogerijah. — Podučna brošura in vzorci brezplačno po trditvi

Bauer & Cie, Berlin SW 48, Friedrichstrasse 231

sovanje šolskih otrok na II. deški osnovni šoli v Ljubljani (Cofzova cesta Graben) 30. junija in 1. in 2. julija t. l. v času od 8. do 12. ure dopoldne in od 15. do 17. ure popoldne v telovadnici zgoraj omenjene šole. Novinci naj prinese s seboj: krstni list, domovinski list in potrdilo o cepljenju koz. Ker se moramo pri vpisovanju šolskih otrok v zmislu odloka mestnega šol. sveta ljubljanskega z dne 25. maja t. l. št. 1061. ozirati strogo na razdelitev po šol. okoliših, opozarjamo roditelje novincev in roditelje onih otrok, ki so že hodili v šolo, da obsega šol. okoliš II. mestne deške osnovne šole v Ljubljani vse ulice, ceste, trge itd., ki leže v sledeči obmejni črti: Marmontova cesta, Ulice rimske legije (jugovzhodna stran); Rimska cesta (južna stran); Valvazorjev trg (južna stran); Vegova ulica (vzhodna stran); Petercelova ulica (južna stran); Židovska steza (južna stran); Jurčičev trg, Hradeckega most, Cankarjevo nabrežje, Stritarjeva ulica (jugozahodna stran); črta preko poslopja mestnega magistrata do Za ograjami; Razgledna steza; vsa Grajska planota; Sodarska steza, Ulica na grad (severna stran); Karlovška cesta do Hrenove ulice (jugovzhodna stran); Hrenova ulica (severozahodna stran); Pred Prulami (od Hrenove ulice zahodna stran do mostu pri Sv. Jakobu); Most pri Sv. Jakobu; Krakovski nasip, Trnovski pristan do Opekarske ceste, Opekarska cesta (severozahodna stran) in od tu proti severu zaokroženo na Cesto v mestni Log. — Upravitelj.

○ Slov. Narod bode v oči barva na novo pobarvanega franciškanskega samostana. Pravi, da ni zadeta in da preveč »vpilje«. Barvo so določili strokovnjaki in posebna komisija z magistrata. Menimo, da je barva zadeta in nič ne vpilje — toliko bolj pa vpilje nevoščljivost dotičnega, katerega barva tako bode.

○ S. K. Mirja opozarja vse p. n. trgovce, da je v bodoče upravičen podpisavati vse klubove naročilnice mesto obolelega g. Frana Jerala g. Julij Deu, uradnik Kmetijske posojilnice. Nabav brez takih naročilnic se ne prizna.

○ Na Resljevi cesti se ponočnjaki skoro sleherno noč tako nečloveško derejo, da je počitka potrebnim ljudem čisto nemogoče spati. Kje neki je stražnik?

Maribor

□ Sestanek katoliškega starešinstva v Mariboru se vrši danes zvečer ob 8. uri v dvorani Zadržno-gospodarske banke.

□ Admontski prelat g. Osurin Schlammadinger je te dni obiskal naselbine in posestva admontskega samostana.

□ Katoliška mladinska godba je priredila v ponedeljek zvečer v mestnem parku koncert, ki je privabil številno občinstvo. Ki se je žudilo izvežbanosti te mlade godbe. Splošno mnenje je, da je godba katoliške mladine trenutno za vojaško godbo najboljša v Mariboru.

□ Zelo slovensko! V Mariboru so radičevci ustanovili »Slovensko delavsko zvezo«. Na ustanovnem občnem zboru se govorili tudi hrvatski poslanec Trnjar in drugi. Za zvezno strokovno glasilo se je določil »Hrvatski radnik«. Končni poziv je bil zopet izrečen slovenskim delavcem. Na začetku in koncu je torej organizacija slovenska, a v svojem jedru je — zelo tuja slovenskemu delavcu.

□ Spremembe pri finančni kontroli. Z koncem tega meseca se opusti postaja št. 2 finančne kontrole v Frankopanski ulici in njene posle bo izvrševala postaja na Slomškovem trgu. Vodstvo združene postaje prevzame inspektor L. razreda finančne kontrole g. Ribarič.

□ Razstava šolskih del v »Vesni« je bila odprta preteklo soboto. V treh velikih dvoranah so razstavljena krasna ročna dela, izvršena od internih in zunanjih gojenk tega zavoda.

□ Vpisovanje za I. letnik šolskega leta 1926/27. bo na zasebnem ženskem učiteljski šoli šolskih sester v Mariboru dne 30. junija pod sedaj veljavnimi pogoji, ki so: 1. Do 1. septembra t. l. dovršeno 15. leto. — 2. Vsaj z dobrim uspehom dovršen IV. razred meščanske šole ali nižja srednja šola. — 3. Popolno zdravje in neoporečna navedenost. Notranje se sprejemajo tudi med počitnicami. Vpisovanje za meščansko šolo, vadnico in otroški vrtec bo pa dne 1. in 2. septembra 1926, od 8. do 12. ure.

□ Državno žensko učiteljsko je v dne 12. in 13. t. m. priredilo skupno z vadnico razstavo ročnih del. Razstava je bila res okusno razvrščena, prijetno dekorirana, razstavljena dela so pa bila pred vsem praktična in tudi dekorativna. Opažal se je na vseh letih dober okus v izbiranju barv in vzorcev. Posebno so ugajale vezanine, izdelane po vzorcih vezenin na pečah. Osnutke teh in drugih del sestavljajo učenke same. Sploh je cela razstava pokazala praktično smer pouka, ki ga vseskozi spremlja umetniško pojmovanje vzorcev. Gospej Ašičevi in zavodu se mora k uspehom častitlati!

□ Uslužbenec pri kolodvorski žel. blagajni so se odvezli divani, ki naj bi služili pri nočnem delu v odmorih za odpočitek. Ker mora uslužbenstvo imeti vsaj malo prostora za tak odmor, ki je po pravilniku do-

voljen, se je potnikom posebno čudno zdelo, ko so opazili speče na stoli. — Potnik.

□ Preselitev borze dela. Lastnik hiše, v kateri se nahaja borza dela, je sedaj lokalno nenadoma odpovedal in borza dela se bo morala seliti. Preselila se bo v prostore okrognega zavarovalnega urada.

□ Združitev pivovaren Union in Götze je, kakor smo že svoječasno poročali, gotova stvar. Pogodbo je potrdilo graško in mariborsko okrogno sodišče. Akcijski kapital se zviša za tretjino dosedanjega.

□ Tečaj za nego in prehrano dojenčkov se je pričel preteklo soboto v telovadni dvorani zavoda »Vesna«. Odprto predavanje je imel g. dr. M. Ambrožič iz Ljubljane. Tečaja se udeležuje lepo število žen in deklet iz vseh krogov.

□ Nesreča. Pri lončarju Heritschko se je ponesrečil delavec Franc Pozornik. Padel je tako nesrečno, da si je zlomil ključno kost. Rešilni oddelek ga je pripeljal v bolnišnico.

□ Tatvina v mestni klavnic. V ponedeljek je bil aretiran neki Rudolf G., spremljevalec vagonov, ker je ukradel v mestni klavnic govejo kožo ter jo prodal v Starkovi trgovini za 321 Din. G. se brani, da mu je kožo izročil neki mesarski pomočnik, kateremu je dal tudi denar. Oddan je bil sodišču.

Celje

□ Umrl je v soboto Matevž Simonišek, tajnik gremija trgovcev za politični okraj Celje. Bil je vpokojen kanclist okr. glavarstva, kjer je vodil pisarno okrajnega šolskega sveta. V službi, kakor tudi v osebnem obveščanju je bil zelo priljubljen.

□ Na mestnih osnovnih šolah se vrši sklep šolskega leta na Vidov dan dne 28. t. m. Ob 8. uri je sv. maša v farni cerkvi, nato pa proslava Vidovega dne v šolski telovadnici in zaključek šolskega leta.

□ Vpisovanje otrok na mestni deški in dekliški osnovni šoli za novo šolsko leto se bo vršilo letos vsled odloka šolske oblasti že v sredo dne 30. junija in sicer od 8. do 12. ure dopoldne ter od 2. do 5. ure popoldne. Vpisovali se bodo za prvi razred samo taki dečki in deklice, ki bodo do 1. septembra dopolnili šesto leto starosti. Mlajši otroci se ne sprejemajo v šolo, pač pa starejši, ki niso še hodili v šolo, ali pa taki, ki so se od drugod priselili v Celje in tu pouk nadaljujejo. Kdor je že lani hodil v šolo, tega ni treba več zglašiti, ker je že itak vpisan. K vpisovanju naj pridejo otroci v spremstvu staršev ali njih namestnikov. Za slučaja, da ti otroci niso bili rojeni v celjski župniji, naj si starši takoj preskrbijo rojstni in krstni list (ali vsaj rojstni izpisek) pri dotičnem župnem uradu, kjer so bili otroci krščeni. Ta list je pri vpisovanju predložiti šolskemu upravitelju oz. upraviteljici. Tudi se mora pri vpisovanju povedati, kam (v katero občino) je otrok prišel.

□ Vpisovanje v dvorazredno trgovsko šolo v Celju se vrši 30. junija in 1. julija, vsakokrat ob 9. do 11. ure. K vpisovanju je prinesiti zadnje šolsko izpričevalo in krstni list. Oni, ki stanujejo izven Celja, se morejo prijaviti in poslati svoje dokumente po pošti. V I. letnik se sprejemajo dečki oziroma deklice, ki so dovršile z uspehom 4. razred srednje šole ali četrti razred meščanske šole. V II. letnik se sprejemajo absolventi I. letnika javnih dvorazrednih trgovskih šol.

□ Na državni deški meščanski šoli se vrši vpisovanje v prvi razred dne 30. junija od 8. do 9. ure v ravnateljevi pisarni. Sprejemajo se učenci, ki so dovršili 4. razred osnovne šole. Za vpis morajo prinesiti s seboj krstni list in zadnje izpričevalo.

□ Tatvine se v mestnem in okoliškem območju sedaj sumljivo množe. Tudi poskusni vlomov se dogajajo v rastočem številu. Tako je zadnje dni hotel zlikovec vlomiti v krčmi Pri Krušču na Lavi. Najbrže ni bil sam, temveč v družbi še dveh drugih. Na cestni strani se prerezali šipo na oknu, tako odprli okno in zlezli v gostilniško sobo, kjer pa niso našli drugega kakor cigarete, čeravno so odprli omario, v kateri je bil navadno shranjen denar.

Ptuj

□ Ljubljanska drama v Ptuj. V našem mestu je gostoval pretekli ponedeljek in torek dramski ansambl iz Ljubljane. Prvega dne so Ljubljančani uprizorili Schnitzlerjevega »Anatola«, naslednji dan pa Petrovičeve »Duše«. — Oba dneva je bilo gledališče razprodano.

□ Občni zbor dramatičnega društva se vrši prihodnji četrtek, dne 24. t. m., ob 19 v Narodnem domu.

□ Samomer je poskušal izvršiti na progi Sv. Lovrenca-Hajdina neki neznanec. Ko se je bližal vlak, se je vlegel na tračnice. K sreči ga je stražar še pravočasno opazil ter ga pregal. Komaj pa se je železničar obrnil, je neznanec zopet skočil na progo in v zadnjem hipu se je še stražarju posrečilo, da ga je rešil pred smrtjo pod kolesi. Trdovratni samomerilec je nato izginil v temi in ne ve se, če si je kje drugje poskušal končati življenje.

□ Promocija. Na živinozdravniški visoki šoli v Zagrebu je promoviral za živinozdravnik g. Aleš Lešnik iz Ptuja.

Trbovlje

★ Tečaj o negi dojenčaka z nazornimi demonstracijami ni bil podaljšan, kakor je bilo prvotno poročano, marveč bo nanovo odprt dne 5. julija t. l. in bo trajal dva tedna.

Hrastnik

Podružnica Kmetijske družbe v Trbovljah je imela preteklo nedeljo svoj redni občni zbor. Omenjena podružnica ima 220 članov. Občni zbor bi se bil imel vršiti že pred tremi tedni, pa ni bil sklepen. Da se članstvo za občne zборе tako malo briga, je krivo največ to, ker je skoro polovica takih, ki so toliko zraven, da pridejo po potrebi za liberalizem glasovati. To se je tudi v nedeljo videlo. Na nedeljski občni zbor so prišli res bolj pravi kmetje. Prve točke dnevnega reda so bile kar hitro sprejete. Ko pride do volitev 6 delegatov za glavni občni zbor, pove predsednik g. Kolenc, da je sklenil odbor predlagati za delegate gg. Voduška, Cestnika, Roša, Kolencu, Pusta in Deva. Predsednik poudarja, naj bi sklenilo za listo glasovali. Nato dobi besedo g. Arnšek, ki poudarja, da lista ni pravično sestavljena, ker sta od SLS samo dva kandidata, medtem ko ima nasprotna skupina štiri, med članstvom pa imata obe skupini približno enako število pristavev. Ker ni prišlo do sporazuma, je predlagal Arnšek z ozirom na številno moč obeh skupin tako listo, da je vzel povelje pet kandidatov iz predlagane liste, enega od nasprotnih skupine je zamenjal z g. Ahacem. Predsednik Kolenc je na II. predlagani listi svoje ime izbrisal in napisal Roša. Posledica tega je bila, da niso nekateri vedeli, kako naj glasujejo. S tem je dobil g. Kolenc manj glasov, g. Roš pa več in je ostal Ahac v manjšini kljub temu, da so bili zborovalci po veliki večini od SLS. Nasprotnikom je le tedaj za skupno delo, če se njim pustijo predpavice. Naši pristavi so hoteli le pravično razdelitev mandatov in se imajo nasprotniki samo g. Kolencu zahvaliti, da so se tako dobro odrezali. Pripomnimo, da je imel odbor lansko leto šest sej.

Smrtna kosa. Preteklo nedeljo je umrl v ljubljanski bolnišnici rudar Peter Jerman. Pred kratkim se je vnil bolan od vovakov, naker je šel v bolnišnico, kjer je sklenil svoje mlado življenje.

Prosvota. Preteklo nedeljo je vprizoril dramatični odsek prosv. društva iz Trbovlje v Logarjevi dvorani znano narodno igr. »Reveček Andrejček«. Občinstvo se je igrice v velikem številu udeležilo. Igralci so svojo nalogo izvrstno izvršili.

Cvetlični dan je priredilo Kat. izobraževalno društvo v Hrastniku in na Dolu. Cvetlični dan je spričo sedanje bede dobro izpadel. Zahvala gre pošturovalnim deklicam.

Kmetijska zadruga na Dohu je imela preteklo nedeljo izredni občni zbor.

Poskusen samomer. V petek se je zastrupila uslužbenka g. Fr. Logarja. Zdravniku se je posrečilo ji začasno rešiti življenje. V soboto so jo z avtomobilom odpeljali v celjsko bolnišnico.

Laško

Kmetijska podružnica ima v nedeljo 27. junija takoj po prvi sv. maši svoj občni zbor. Člani k točnosti vnučeno vabljeni.

Podružnica sv. Mihaela dobi iz zvonarne Bühl dva bronasta zvona in se bo ta velika in izvanredna slovesnost dviganja zvonov vršila v nedeljo dne 27. junija ob 10. uri. Castilci sv. Mihaela, posebno rudarji iz Hrastnika in Trbovlje, kateri ste dosedaj vsako leto tako v obilnem številu prihitali na ta prijazni hriček, vnučeno vabljeni! Botri bodo znana trgovska rodbina Derganova iz Laškega in gostoljubna hiša Jurija Hrastnika p. d. Fendre iz Lahomnega št. 6.

Letoviščarjev bratov Hrvatov smo dobili že par družin z naše toplice. Lepo so se izražali o tem prekrasnem kraju in o tukajšnjih prebivalcih, češ da so mirni in poštini.

Vojaške nabore bomo imeli po temle redu v Slovenski šoli: 1. julija za občini Marija Gradec in Sv. Kristof, 2. julija za občine Laško, Loka, Sv. Lenart in Jurkloster. Vpoveč bodo prišli prvi novinci rojeni leta 1906., nato pa že pregledani in še nepotvrjeni mladeniči rojeni v letih 1905., 1904., 1903. in 1902. G. vladni svetnik Pinkava je dal strogo naredbo, da prepreči ta dan popivanje. Zelo umestno in moramo g. vladnemu svetniku izreči vse priznanje.

Zadeva okrajnega glavarstva. Nekateri samostojni v Trbovljah delajo za premeštevatev okr. glavarstva iz Laškega v Trbovlje. Okraj šteje osem občin. Proti premeštevju pa se je izreklo uradnim potom sedem občin in velika Hrastniška dolina, ki spada v rajon županstva Trbovlje. Zato prosimo poslanca g. dr. Andreja Gosarja, da to nakano pravočasno prepreči.

Deževno vreme na sadno drevje, ki je bilo poprej polno sadja, tako slabo vpliva, da ga je zadnji čas za 75% odletelo. Zato je cena jaboličniku na kmetih poskočila od 3 na 4.50 Din, pa ga še dobijo ni.

Tata je v cerkvi dobil g. kaplan Vinko Holcman. Ukradel je iz pušice 50 Din. Tat je star šele 13 let.

Gornja Radgona

Tukajšnje prosvetno društvo priredi v nedeljo dne 27. t. m. popoldne ob pol štiri v posojilniški dvorani Jurčič-Govekarjevega »Desetega brata«. Pri odmorih svira »Murac« pod vodstvom kapelnika g. Janka Čirča.

Nov gledališki oder. V posojilniški dvorani se je oder popolnoma prenovil in preuredil, da bo mogel služiti tudi za večje predstave.

Ob priliki posvečenja novih zvonov je imenoval lavantinski vladika dr. Karlin tuk. župnika Antona Kocbeka za duhovnega svetovalca. Zasluznemu gospodu iskreno čestitamo!

Primorsko

50 letnica salezijanskih misijonov so praznovali v Trstu z veliko slovesnostjo. Poseben odbor, kateremu stoji na čelu škof Fogar in prefekt Gasti, je povabil za to priliko v Trst bivšega škofa Bartolomajza, ki je imel slavnostno pridigo v cerkvi sv. Antona Novega. Kakor se kot katoličani veselimo napredka salezijanskih misijonov, tako ne moremo zamolčati, da salezijanski zavod pri sv. Jakobu v Trstu pridno pomaga raznarodovati naše otroke.

Usoda Trsta. »Giornale d'Italia« razpravlja o usodi Trsta. Šigar pristaniški promet je proti preje nazadovao za preko 70.000 ton, torej skoro za 10%, v čemer se izraža gospodarska kriza za ledja in nasledstvenih držav, zlasti avstrijske industrije. Iz tega pa izhaja potreba pritegniti duhovski promet z železniškimi pogodnostmi, v konkurenci napram nemškimi lukam, kakor se je to potkušalo z jadransko tarifo. Toda to ne zadostuje. Ker gre promet Italije preko jugoslovanskega ozemlja in torej lahko Jugoslavija Trst vsaki bin odreže, je izgraditev predliske železnice v var-

stvo italijanskega gospodarstva najnujnejša potreba. Drugi program je popolna pritegnitev Trsta v italijansko narodno gospodarstvo, ker se je od njegovega zedinjenja z Italijo takorekoč molče nanj pozabilo.

Dopisi

Kostrivnica pri Slatini. Tudi v Kostrivnici se nahaja več slatinskih vrelcev. En večji je prav v Kostrivnici, drugi pa v bližnjem Gaterniku. Tudi Kostrivnica bi bila torej pripravna za zdravilišče. Več skupin izletnikov je došlo v Kostrivnico. Vleče jih slatinski kraj nase, nekatere pa tudi Boč, 800 m visok, ki se vzdiguje ravno nad Kostrivnico. Krasen razgled se ti nudi z Boča, zlasti proti Mariboru, južno proti Zagrebu ter na celjako okolico. S postaje Podpat prideš v dveh urah na Boč, skozi Kostrivnico v bližino cerkvice sv. Miklavža. Iz Drevenika zapaziš znamenito cerkev sv. Rozalije, zadnjo od Slomske posvečeno. Iz 11. stoletja je znamenita cerkev sv. Lenarta v Dreveniku, blizu nekdanjega gradu. — Župnijska cerkev se temeljito prenavlja na znotraj in zunaj. Sv. birma bo v Kostrivnici 13. septembra.

Glasba

Drugi javni nastop gojencev zagrebske muzičke akademije v Ljubljani. Danes v sredo 23. junija se vrši v Filharmonični dvorani komorni večer, kojeja spored izvajajo slušatelji visoke šole kr. muzičke akademije v Zagrebu in sicer ga Zinka Vilfan-Kunc, solopetja iz šole g. Marije Kostrenčič, ter g. Ljerk Spiler, gosli iz šole prof. Humla. Oba spremlja na klavirju g. Božidar Kunc. Absolventi akademije nastopijo s sledečimi točkami: 1. Mozart: Vijolinski koncert v a-duru; 2. Beethoven: Ah, peridol! Scena in arija za sopran; 3. Bach: Andante v e-duru, fuga v g-molu, preludij v e-duru za vijolin solo; 4. Lhotka: Temne noči, Sijaj meseče, Dobronič: Deklica nagovarja in Vragoljica, pesmi za sopran s spremljevanjem klavirja; 5. Kreisler: La gitana, Chopin-Huberman: Valček, Bazzini: Rondo za vijolin solo; 6. Hacc: Majka, Gotovac: Tri dekleške pesmi za sopran solo. Sporedi po 5 Din se dobivajo v Matični knjigarni. Kupljeni spored dovoljuje vstop v dvorano.

Perski zbor Glasbene Matice v Ljubljani priredi v četrtek 1. julija svoj koncert, na katerem bo izvajal že javljeno oratorijsko skladbo: Abrahamovo žrtve za soli, zbor in orkester. Na koncertu sodelujejo solisti ga Vilma Thierry-Kavčnikova, Milena Verbičeva ter gg. Julij Betetto, Zdenko Knitl, Alojzij Sekula ter Janez Završan. Spremljevanje dela je prevzel operni orkester. Dirigira kapelnik Niko Stritof. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjigarni; če kupljene vstopnice ostanejo v veljavi.

Ljubljansko gledališče

Opera:

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Sreda, 23. junija: FIGAROVA SVATBA. Red B. Četrtek, 24. junija: Zaprt.

Petek, 25. junija: GLUMACI, GIANNI SCHICCHI. Ker C. Slavnostna predstava na čast udeležencev kongresa trgovskih zbornic v Ljubljani. Sobota, 26. junija: FIGAROVA SVATBA. Red F. Slavnostna predstava ob otvoritvi VI. ljubljanskega velesejma.

Nedelja, 27. junija: GROFICA MARICA. Izven.

Mariborsko gledališče

Sreda, 23. junija ob 20. uri: »ANATOL«. Gostovanje članov ljubljanske drame. Četrtek, 24. junija: Zaprt.

Gostovanje članov ljubljanske drame v sredo dne 23. t. m. ob 20. uri. Opozarjamo cenjeno občinstvo, da bodo gostovali člani ljubljanske drame še v sredo dne 23. t. m. Vprizorili bodo Schnitzlerjevo komedijo »Anatol«. Predstavo, v kateri bodo nastopili odlični igralci, najtopleje priporočamo.

Prosimo cenjene abonente, da blagovolijo po ravnati svoj abonma v najkrajšem času.

Knjige in revije

»Slovenski Učitelj«, glasilo Slomškove zveze, št. 6. Ta številka našega odličnega učiteljskega glasila prinaša uvodnik. Franceta Zuckova, ki se peča z dosti nenavadnim predmetom: sadizmom s posebnim ozirom na šolo. Ne bo vse držalo, kar in kakor piše člankar, a kar piše o potrebi protisadistične vzgoje v šoli, je vsega upoštevavanja vredno. — Nadalje prinaša junjska številka: D. Br.: Gojimo samodelavnost učencev tudi pri računstvu! Listek: Na orožni vaji (Sreško F. Kristan); Kultura in književnost; Fizikalni kotiček; Društvena in stanovska kronika.

Orel

Orlovski odsek na Polici pri Višnji gori proslavi svojo 15 letnico s celodnevno prireditvijo dne 11. julija 1926 V slučaju deževnega vremena teden pozneje. Polovična vožnja po železnici je zaprosena. Vse prijatelje orlovske misli vabi na prireditve vlnudno odbor.

V nedeljskem sprevodu ne bo nastopila konjenica, ker nismo mogli dobiti dovolj konj na razpolago. — Ekspozitura.

V nedeljo bo orlovska prireditev na Stadionu!

Naše dijaštvo

II. TEČAJ NA OLJKI GORI.

za akademike, bogoslovce in abiturijente, se bo vršil 10., 11. in 12. avgusta. Reševala se bodo državopolitična vprašanja. Predavanja so dobro izbrana, ravnotako tudi gg. predavatelji. Ker pa ne bomo objavljali v časopisu, se vsakdo lahko obrne pismeno na nas in mu pošlje spored. Prosimo pa vse one tovariše, kateri nameravajo priti, naj dobro preštudirajo literaturo, katera se peča s temi vprašanji (slovensko: dr. Ušeničnikovo Sociologijo in Krekovi Socializem, izmed tujih literatur naj si vsakdo sam izbere).

Prosilci smo za polovično vožnjo. Ako se kdo priglasi za hrano in prenočišče, naj piše na naslov: Podpečan Ivan, med., Celje, Spodnja Rudinja 59. ostale informacije pa na SDZ, Miklošičeva 5.

Slovenska dijaška zveza. Ljubljana in okoličani! Danes v sredo ob 10. uri je v Akad. domu poleg Uniona sestanek, se domenev, kakor je bilo že javljeno, o kresu na predvečer sv. Cirila in Metoda. Pridite vsi in točno! — Odbor ljubljanskega in stiškega počitniškega društva.

J. Š.

Ob sprejetju kongruinega zakona

Praga, 20. junija 1926.

V petek, dne 18. t. m. je začel plenum poslanske zbornice razpravljati o zvišanju plač duhovščini vseh ver, ki so priznane v Češkoslovaški. Pričakovalo se je, da bodo komunisti in socialisti Franja Zeminova pomogli še tiste kopii, ki so ostale cele pri glasovanju o zakonskem načrtu o uvedbi carine na uvoz poljedelskih proizvodov. Toda slišalo se je samo nekoliko hurokskih medklavov in vpije, kjer sta se borili za prvenstvo »sestrac Zeminova in komunistična poslanka »sodruge Kolarikova. Rdeči blok, ki je v inicijativnem, socialnopolitičnem in finančnem odboru podal nad 420 obstrukcijskih predlogov, se je v petkovi seji zadovoljil s predlogom, da se razpravljajo o kongruini odloži, dokler ne pride v Narodni skupščini na dnevni red ločitev cerkve od države. Predlog pa je propadel, ker je zanj glasovalo 98, proti pa 146 poslancev.

Nato je v imenu »carinske večine« podal v generalni razpravi poročilo za finančni odbor bivši notranji minister dr. Novak (čsl. LS) in za socialnopolitični odbor Slovak dr. Mičura (čsl. LS).

Rdeči blok je poslal pri debati v boj največje demagoge in najbolj fanatične ljudi s skromnejšo izobrazbo, ki so pregrevali že desetokrat pogrete fraze iz praznih socialističnih in komunističnih brošur. Iz vseh teh govorov se ni slišal niti eden dokaz proti povišanju bornih plač duhovščini. Vsi govorniki so uživali samo v tem, da so lahko pod krinko debate na najpodlejši način napadali s tako visokega mesta katoliško Cerkev, ki se v njo že 19 sto let zaletavajo vse temne sile brezuspešno. Značilno je, da so napadali samo katoliško Cerkev, čeravno se zakonski načrt tiče duhovščine vseh ver v Češkoslovaški. Edino ona je namreč pravi čuvar in oznanjevalec Kristovih nauk in ne pozna kompromisa s svobodomiselnostjo.

Vsebinsko govorov, ki so jih prednašali rdeči poslanci, mora vsak objektivni izobražen človek nazvati zmes čisto si nasprotujočih nesmiselnosti sovražstva, hudobije in neznanja. O marsikaterem izmed teh govornikov bi se moglo soditi, če bi molčal, da obvlada vsaj tiste najtemeljitejše zaklade znanja in izobrazbe, ki jih nudi ljudska šola, a sedaj pa je težko to trditi.

Bil je prav smešen prizor posebno takrat, ko je skušal komunist Burian, ki ima samo ljudskošolsko izobrazbo, premagati katoliško Cerkev z »znanstvenimi« razlogi. Svoje »dokazovanje« je postavil na trditev, da je dr. Masaryk proglasil katoliško Cerkev za duševnega mrliča. Končal pa je z besedami, da je kongrua sunek z mečem v srce dr. Masaryka in češkoslovaške republike.

Tudi Franja Zeminova je posegla v razpravo. Ves svoj srd na katoliško Cerkev in vse razburjenje in jezo, da g. minister Beneš ni podal takoj ostavke, ko sta mu predsednik in podpredsednik njegove, čsl. socialistične stranke, dr. Franke in Franja Zeminova, poslala ta strankin sklep, je hotela iztresti v svojem govoru. Zeminova je pokazala tudi vse svoje znanje. Praga je kulturno središče in človek se lahko marsikaj nauči ne samo v šoli, temveč tudi na ulici in v nočnih lokalih, zlasti iz stvari, ki so bodisi v teoriji, bodisi v praksi naperjene proti katoličanstvu. Franja je celo »odkrila«, da je Vatikan zastrupil Havlička. Vatikan je l. 1914. poslal na Čehe germanski svet. Naštela je še več podobnih cvetk. Če bi bil prisoten profesor češke zgodovine na praški univerzi, flegmatični učenjak in strokovnjak dr. Pehač, bi ga pri Franjinem zgodovinskem predavanju gotovo zadela kap, čeravno ni imela v rokah kuhlje kakor pred tednom. V debato je vlačila tudi vzvišeno osebnost predsednika republike in ga je naravnost pozivala, naj nikakor ne podpiše tega zakona. Na koncu pa je apelirala na »naprednost« in zaključila z besedami: »Ko se bodo ob sokolskem izletu dne 5. in 6. julija poklopili Husu pred njegovim spomenikom poslanci Sokoli, tedaj se naj odpre nebo in strela iz jasnega neba naj ubije vse tiste licemerne poslance Sokole, ki so glasovali za kongruo!«

Čeravno je bilo razmeroma mirno pri govorih poslancev čsl. LS., slovaške LS in nemške kršč. soc. ljudske stranke, ki so branili zakonski načrt, je pa nastal pri glasovanju v sobotnih ponočnih urah tak nemir, da se ne da primerjati niti z zloglasnimi kravali v skupščini pred enim tednom.

Tik pred glasovanjem je podal nemški nacionalist Schweichhart v imenu rdečega bloka predlog, da se zakonski načrt zopet odkaže socialnopolitičnemu odboru. Istočasno so čsl. socialisti dr. Franke, Zeminova in dr. Patejdl podali predlog, da bi se preko tega zakonskega predloga prešlo k dnevnemu redu. Med glasovanjem je prinesel komunist Harus v zbornico veliko standartu, ki je bil na njej na eni strani naslikan Hus na grmadi, na drugi pa napis: »Niti vinarja duhovščini!« Rdeči blok je klical poslancem nekatiških strank, ki so v »carinski večini«: »Zbudite se! Kom. poslankinja Landova je postavila pred predsednika poslanskega kluba agrarne stranke Stanka zvonečo uro budilko. Ko je podpredsednik zbornice inž. Dostalek (čsl. LS) proglasil, da sta predloga propadla s 150 oproti

118 glasovom, so začeli socialisti in soc. demokrate prepevati pesem, ki na podoben način zasramuje katoliško duhovščino. Komaj je utihnila pesem, je nastal v skupščini grozovit nemir. Rdeči blok je izvel predale iz svojih miz in udarjal z njimi po svojih klopih. Koncert je vodila Franja, pomagal pa ji je pri vodstvu predsednik čsl. socialističnega poslanskega kluba in bivši minister dr. Franke.

Kmalu nato sta navallila komunisti Bolen in Kreibich na dr. Noska, ki je stal ob predsedniku, da bi dajal večini znake za glasovanje. Ker predsednika ni bilo mogoče slišati, sta ga hotela odstraniti in tako preprečiti volitve. Ko se pa dr. Nosek ni udal, sta ga hotela vreči na zemljo, ali dr. Nosek se je hitro ubranil.

Te surovosti so bile znak za obči napad komunistov na predsedniško tribuno. V trenutku so navallili čez ministrske klopi in po stranskih stopnicah na predsedniško mesto in ga obkolili. Med poslanci večine in komunisti je prišlo pri boju za predsedniško mesto do pretepov. Nemški kršč. socialci Bart je dobil nevarno rano na očesu; ravno tako je moral iskati zdravniško pomoč poslanec slovaške LS dr. Hanko. Medtem pa so ostali poslanci rdečega bloka brez prestanka udarjali s predali po klopih, piskali s piščalkami, trobili z avtomobilskimi trompetami in še povečavali

hrušč z zvonci. Nemir se je še stopnjeval, ko je podpredsednik inž. Dostalek poklical v dvorano parlamentarno stražo. Ko je inž. Dostalek popolnoma mirno vodil dalje glasovanje, sta navallila nanj Zeminova in komunist Jelinek, ter mu skušala iztrgati iz rok papir, na katerega je pisal svoje pripombe in le s težavo se je posrečilo jih ukrotiti.

Nemir pa je dosegel višek, ko je večina izglasovala predlog, da se specialna debata vrši po skrajšanem postopanju. V nepopisnem hruju je podpredsednik mirno dalje vodil glasovanje o predlogih, ki so jih stavili poslanci iz večine in rdečega bloka, dokler ni bil v poznih nočnih urah tudi v drugem čitanju zakonski predlog sprejet s 148 proti 115 glasovom.

Če bi sodili po pisanju rdečih listov in dogodkov v Narodni skupščini, bi mogli misliti, da gre za velikanske vsote. Po izjavi finančnega ministra dr. Engliša pa bodo znašali izdatki za izvajanje tega zakona samo 35 milijonov Kč, kar je pač neznatna vsota pri proračunu šest in pol milijarde čeških kron. Socialni pravici je s tem dano zadoščenje. Ste-nografski zapisniki govorov rdečih govornikov pa bodo nudili naprednim listom mnogo po ceni materiala za kulturnobojne članke. »Hči papeža« in »Krvavi kardinal« pa bo lahko nadebudni pisatelj izpopolnil.

Socialna vprašanja

Boj alkoholizmu.

Na letošnjem antialkoholnem dnevu abstinentov v Ljubljani so se na predlog dr. Pirca postavile sledeče zahteve:

Zaščita dece pred alkoholom.

Obče delovanje alkohola v zdravstvenem in socialnem pogledu najbolj učinkuje v mladosti. Neodporni mladi organi in neinformirana mladeniška duša mu najlaže podležejo.

Ta faktor je prisilil vse kulturne države, brez ozira na treznostni pokret, da v interesu svoje bodočnosti zaščitijo mladino pred alkoholom.

Tudi naša država je spoznala važnost zabranitve alkoholne pijače mladini. Z naredbo ministrstva narodnega zdravja z dne 7. julija 1919 št. 3712 je zabranila točenje pijače otrokom pod 16. letom. Na žalost je ta odredba ostala le na papirju.

Prepričani, da naša zemlja ne bo srečna, dokler bo njena deca popivala, prosimo pristojne državne faktorje, da spoznajo važnost, da se ta naredba izvede tako, da bomo imeli novo, srečno pokolenje brez alkohola.

II.

Abstinenčna vzgoja otrok.

Poleg starišev mora biti šola najagilnejši faktor v borbi proti alkoholu. Kajti ona vzgaja nove generacije, njeni sledovi se poznajo v najširših plasteh naroda. Tudi ministrstvo prosvete je spoznalo to dejstvo in je s svojo naredbo, št. 4041, z dne 30. aprila 1920. zapovedalo šolam, da skrbijo, da se njim poverjena mladina pouči o alkoholnem vprašanju. Temu je posvečen tudi: »Treznostni dan«. Poleg tega je državna oblast zapovedala, da se iz šolskih knjig črtajo vsi spisi, ki bazirajo na principu alkoholizma. Na žalost pa te naredbe niso točno izvršene.

Pa tudi s striktnim izvrševanjem dose-danjih naredb, se ne bi dosegel cilj za katerim gremo: Za njegovo zmago so potrebni živi ljudje.

Zahtevamo torej, da se pri ministrstvu prosvete osnuje poseben oddelek za treznostno odgojo mladine, kateremu naj bo cilj, da detaljno izvrši antialkoholne naredbe v šoli.

Nadalje zahtevamo, da se vsaj v vsaki srednji šoli ustavi po en učitelj, ki bi gledal, da se zavodu poverjena mladina odgoji v antialkoholnem duhu. Njegovo delo pa naj bi se ujemalo z propagando organizacije »Trezne mladine«!

III.

Državna oblast in alkohol.

Prosvetni napredek je prisilil vse narode, da so se začeli baviti z vprašanjem alkoholizma. Najsrečnejši narodi so privedli svoje države na sistem prohibicije, t. j. na občo prepoved produkcije in trgovine alkohola. No ni na svetu kulturne države, ki ne bi hotela omejiti alkoholizma, če tudi to ne vrše povsod enako.

Tudi naša država ni mogla ostati ravnodušna napram temu velikemu vprašanju. Celo ustava nalaga naši državi, da se bori proti alkoholu. Za izvrševanje tega principa obstoje gotove naredbe, kakor: naredba o prepovedi točenja pijače pijancem, prepoved uporabljanja alkohola v železničarski službi, odredba o postavljanju pijancev pod kureta in končno, restriktivno obdavljenje alkohola.

Na žalost se te naredbe ne izvršujejo tako, kakor je treba, ne v javnem, ne v zasebnem življenju. To pa radi tega, ker državni organi večinoma nimajo smisla za te naredbe in ne razumeje njihove važnosti.

Kot državljani te zemlje zahtevamo od državne oblasti: izvajanje vrhovnega državnega zakona naše ustave. Zahtevamo, da se na osnovi gornjega principa temeljito predela naša zakonodaja za restrikcijo uporab-

ljanja alkohola kot pijače. Odločno dvigamo svoj glas proti zanemarjanju dolžnosti državnih organov pri izvajanju striktnih zakonskih odredb, kakor tudi proti izigravanju teh odredb.

Zvišanje mezdnih razredov v splošnem zavarovanju.

V delojemalskih vrstah se je ponovno poudarila potreba, da se mezdni razredi v splošnem zavarovanju preuredi, da ne bo gospodarsko občutne in bistvene razlike med dejanskim zaslužkom in zavarovalno mezdo in podporo. Občutnejša razlika se je pokazala posebno v najvišjem mezdnem razredu, kjer so se odmerjale dajatve in seveda tudi prispevki po najvišji zavarovani mezdi, ki je znašala doslej 40 Din dnevno. Vsled tega je nujno narasla razlika med dejanskim zaslužkom in z nakazanimi dajatvami.

Zato je ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu predlagalo ministru za socialno politiko, da se najvišja zavarovana mezda poviša in vsaj deloma prilagodi dejanskim razmeram. Minister za socialno politiko je z naredbo št. 380 od 9. aprila 1926, razglašeno v Uradnem listu ljubljanske in mariborske oblasti od 18. maja 1926, zvišal najvišjo zavarovano mezdo od 40 Din na 48 Din na ta način, da bodo od-slej izvršeni v XVII. mezdni razred le oni delodajalci, ki prejemajo dnevno mezdo nad 40 Din in največ 48 Din, v novi XVIII. mezdni razred pa oni, ki zaslužijo več kot 48 Din dnevno in sicer znaša zavarovana mezda za ta razred 48 Din.

Za delojemalce, spadajoče v novi 18. mezdni razred, znaša dnevni prispevek: za slučaj bolezni 2.88 Din (1.44 za delojemalca).

za delavsko zbornico 0.24 Din (0.24 za delojemalca);

za borzo dela 0.14 Din (0.07 za delojemalca).

Denarne dajatve po 18. mezdnem razredu pa znašajo:

dnevna prehrana 32 Din;

dnevna porodnina 36 Din;

dečja oprema 672 Din;

pogrebina 1440 Din.

Naredba o ustanovitvi novega meznega razreda stopi s 1. julijem t. l. v veljavo. Ker se bodo torej od tega dneva dalje predpisovali prispevki tudi po tem mezdnem razredu, obenem pa odmerjalo tudi dajatve, je v interesu prizadetih zavarovancev, da skrbje za pravočasno pravilno prijavo dejanskega zaslužka.

Na gornjo se pravočasno opozarjajo vsi zavarovanci, ki spadajo po citirani naredbi v 18. mezdni razred. Kdor bi se pa za pravilno uvrstitve pravočasno ne zanimal, se pač ne bo smel pritoževati, če bo moral čakati na dajatve zato, ker bo moral urad šele ugotavljati dejanski zaslužek.

Ali so kuharice, ki vodijo kmetsko gospodinjstvo, podvržene zavarovanju pri bolniški blaginji? Od mnogih strani dobivam vprašanja, ali so ženske, ki so kuharice, a obenem vodijo kmetsko gospodarstvo, po zakonu obvezane, da so zavarovane pri bolniški blaginji (okrožni urad). Obrnil sem se v tej zadevi do strokovnjaka, ki mi je sledeče odgovoril: Če opravlja dotična oseba pretežno poljedelska dela, ne spada v bolniško zavarovanje. (§ 6. zakona o zavarovanju delavcev, točka 1.) Če pa opravlja večji del notranja dela, t. j. kuhanje, pospravljanje sob itd., spada pod zavarovanje v smislu § 3. zakona o zavarovanju delavcev. Torej gre za glavni poklic. Če je glavni poklic gospodinjstvo na polju in pri živini (izven hiše), more to dokazati najbolje, da predloži izjavo pristojnega občinskega urada. To izjavo treba poslati okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev.

ki zahteva plačilo prispevkov. Seveda mora to izjavo poslati prizadeta stranka (gospodar) takoj, ko dobi poziv od bolniške blaginje. — Franjo Zebot, nar. poslanec v Mariboru.

To in ono

+ Koliko je Viljem II. že dobil. Glasovanje na Nemškem je izpadlo proti razlastitvi knezov. Ob tej priliki prinašajo nemški listi seznamke, temelječe na uradnih podatkih, koliko je Viljem po vojski doslej že dobil. Najprvo mu je poslala nemška vlada v jeseni leta 1919. v Doorn nad 40 milijonov mark, po današnji vrednosti 6.4 mil. zlatih mark ali skoraj 100 milijonov dinarjev. Nadalje so mu nakazali do majnika 1921 32 milijonov mark iz takozvanega kraljevega domačega zaklada. V Doorn so mu poslali tudi ves osebni nakit, ves zlati in srebrni zaklad itd., razen kronskih predmetov. Od 1. januarja 1924 se izplačuje generalnemu pooblaščenцу nekdanje pruske kraljeve hiše na mesec 50.000 zlatih mark. K temu pridejo še druge dajatve. V prvi vrsti omenjajo penzije, ki jih dobivajo nekateri člani kraljevske hiše. Princ Heinrich dobiva 17.000 mark = 260.000 dinarjev penzije, princ Eitel Friedrich 10.000 mark. In tako naprej. Iz teh podatkov vidimo, da se bivšemu nemškemu cesarju in članom njegove hiše ne godi ravno slabo.

+ Najdražja brzojavka sveta. Spominjamo se še na Jules Verna, kako nam našteva bajne vsote o stroških ekspedicij itd. A vse to ni nič v primeri s sedanjimi vsotami. Kakor je dosegla »Norge« rekord v plavanju čez tečaj, tako je dosegla tudi rekord v ceni brzojavke. Ko je plavala nad tečajem in so spu-stili dol norveško, ameriško in italijansko zastavo, 12. maja, je poslal časnikar Frederik Raum brzojavko v svet, obstoječo iz 100 besed. To brzojavko sta plačala ameriška lista »New York Times« in »St. Louis Globe Democrat«, stala je 200.000 dolarjev, vsaka beseda torej 2000 dolarjev ali okoli 120.000 dinarjev. Je že nekaj.

Drobtine.

Angleški vojni invalid Baker je preizkusil lastno iznajdbo, kolo za kolesarja z eno nogo. Prevozil je v 42 urah 226 milj t. j. 363 kilometrov.

—o—

Povprečna starost angleških poslancev je bila l. 1914 51 let, sedanjih pa 40 let.

—o—

Neki most blizu Pekinga je izdelan iz samega porcelana.

—o—

V Plonu na Nemškem je bila nedavno tega alarimirala požarna bramba, češ da gori cerkveni stolp. Dim, ki se je dvigal nad zvonikom, pa ni bil dim, pač pa velikanski roj muh.

—o—

Kuverte so prišle prvič v uporabo l. 1839.

—o—

Kanadske železnice so že pred enim letom vpeljele v vozove radio-aparate.

Naznanila

Prostovoljno gasilno društvo na Stari Vrh-niki priredi v nedeljo dne 27. junija t. l. veliko vrtno veselico na vrtu poleg gostilne »pri Nacetu« na Stari Vrh-niki ob treh popoldne s zelo zanimivim in bogatim sporedom. Sodeluje godba iz Zazharia. V slučaju slabega vremena se vrši veselica dne 29. junija.

Člane Slovenskega lovskega društva opozarjamo še enkrat, da se vrši izredni občni zbor dne 23. junija v Celjskem domu v Celju ob 15. uri. Iz Ljubljane se odpeljemo z osebnim vlakom ob 12.8. Dolžnost vsakega člana je, da se zanesljivo udeleži tega občnega zbora, zato pričakujemo obilno udeležbo. Obdržite vozne listke v Celju, ker je dovoljena polovična vožnja ter velja kupljena karta za brezplačni povratek. — Odbor Slov. lov. društva.

Poslano.

Pojasnilo na pojasnilo.

Na »Poslanec« družbe »Yougoslave Express Réclame Company«, priobčeno v nekaterih ljubljanskih dnevnikih, je primorana podati, podpisana organizacija sledečo izjavo: Odkar se je pojavila v Sloveniji »Yougoslave Express Réclame Company« in pričela ob enem z raznimi agenturami nemških in drugih inozemskih tiskarskih podjetij odnašati tiskarska naročila v inozemstvo, se je pomnožilo število brezposelnega grafičnega delavstva za preko 50%. Ze itak reducirani tiskarski obrati so svoj obrat do danes še znatno zmanjšali, vkljub temu pa se v najkrajšem času zapre v Sloveniji dvoje tiskarn, ker radi pomanjkanja dela ne moreta obratovati. Podpisana organizacija je do danes izdala na brezposelnih podporah preko 6 milijonov dinarjev. Ta vsota pa se bo radi še vedno naraščajoče krize v najkrajšem času znatno pomnožila. Ne dvomimo, da se nahaja tiskarna »Edinost« v Trstu v težkih razmerah in je potrebna naše pomoči. Prepričani pa smo, da je tako podpiranje te tiskarne, kot ga hoče opraviti »Yougoslave Epress Réclame Company«, naše mu narodnemu gospodarstvu škodljivo in se tudi z nacionalnega stališča ne da opraviti. Pogrešno je, če hočemo krpati stroho z materijalom, ki ga iztrgamo iz temeljev stavbe. Tiskarno »Edinost« so dolžna denarno podpirati naša nacionalna obrambna društva, nikakor pa je ne moremo opirati na način, s katerim se ogroža obstoj domačega delavstva, kateremu se odvzema zaslužek in zadnji košček kruha.

V Ljubljani, dne 19. junija 1926.

Savez grafičnih radnika Jugoslavije, podružnica Ljubljana.

Gospodarsivo

Mlekarstvo v Jugoslaviji.

(Konec.)

Tej pomanjkljivosti pa lahko odpomore samo zadržno delo, za katero je pa pri nas žal še prav malo smisla. Mlekarske zadruge in večje mlekarske organizacije bi bile v stanju porazdeliti produkcijo in konzum mleka po vsej državi tako, da bi odpadla zgoraj navedena neurejenost. V drugih državah se kaj takega ne dogaja. Kot zgled močnega združništva naj navedemo samo Češkoslovaško, ki je v malo letih po vojni izredno razvila svoje mlekarsko združništvo.

Sporedno s proizvodnjo agrarne reforme je med živinorejci, posebno pa med malimi posestniki, tako silno raslo zanimanje za združništvo, da se je število združnih mlekar v kratki dobi skoraj početrilo. Med tem, ko je bilo od malih posestnikov leta 1913. v zadržno mlekarne oddano samo 8 in pol milijona litrov mleka, ga je bilo leta 1922. že petnajst in pol milijona, 1923 pa 22 in pol milijona litrov, 1924 že 31 milijonov in 1925 celo 35 milijonov litrov mleka. Torej se je po vojni oddaja mleka v zadržno mlekarne več nego početrila. To nam je pač dokaz, da so posestniki vedno bolj uvidevali koristi in večjo dobičkanost mlekarstva potom združništva. Nadaljni dokaz za to je, da ima češki kmet več zadržnega smisla nego naš kmetovalec, ki se obrača do zadrge samo tedaj, če mu nudijo te velike koristi ali pa, če je sam v stiski; če mu pa kdo le za malenkost preplača njegovo blago, takoj obrne zadrugi hrbit. Če hočemo torej na tem polju doseči pravo korist od združništva, se mora najprej zadržna misel globoko ukoreniniti v naše ljudstvo, in sicer tako, da bo stal kmet ob strani zadruge v dobrih pa tudi v slabih časih.

Premotivši današnje mlekarske in obenem živinorejske razmere v Sloveniji pridemo do zaključka, da tako ne more iti več dolgo naprej, če nečemo, da nam naša živinoreja popolnoma ne propade. Naše mlekarsko moramo obrniti v drugo smer, nego nam je bila načrtana pred vojno in je veljala še do pred par leti. Naše prejšnje mlekarsko je obstajalo v tem, da smo zbirali mleko in ga v svežem stanju pošiljali proti jugu v Trst, Reko, Pulj in proti severu v Gradec in na Dunaj. Sedaj imajo v Avstriji in v Italiji mleka dovolj, torej ga od nas ne rabijo več. Mi pa stojimo z našimi mlekarji in našim mlekom tu, ne da bi mogli z njim na svetovni trg; pa tudi doma ga ne moremo spraviti v denar. Še l. 1924. je Slovenija dnevno izvažala do 40.000 litrov mleka, danes ga pa gre ven komaj 2000 litrov.

V zadnjih dveh letih se je mlečnost naših krav vsled zboljšanja krme, nege in odbire še povečala, o čem se zamoremo prepričati na različnih živinorejskih razstavah. Mleka se torej pridobiva od dne do dne več, izvoz pa je skoraj popolnoma ponehal. Doma pridelano mleko moramo torej sami porabiti. V kolikor bi šlo to samo za človeško prehrano, da bi se s tem povečal domači konzum mleka in mlečnih izdelkov, seveda enakomerno porazdeljen med vse prebivalstvo, bi to za ljudsko zdravje bilo samo od koristi. Konzum pri nas se namreč da še znatno povečati, toda žal, da je tudi pri nas mleko slabo razdeljeno. Ljudska središča bi ga gotovo še več porabila, če bi bilo posebno revnejšim slojem na razpologo v večji količini in po primerni ceni. Toda kmetovalec na deželi ga ima v marsikaterih krajih veliko preveč, da bi ga sploh mogel spraviti v denar; največkrat mora z njim krmiti prašiče. Mnogokrat ga tudi oddaja, toda po tako nizki ceni,

da se mu njegovo mlekarsko nikakor ne izplača. Razlika med nabavno in prodajno ceno pa gre večinoma v žep prekupčevalcev ali pa za drag prevoz in za večkrat neotrebne režijske stroške.

Za Slovenijo bi bilo zaenkrat najbolj priporočljivo, da si poiščemo tržišča za mleko v naši državi, in sicer po možnosti v dalmatinskih mestih, ki jim splošno pomanjkuje mleka. Če pa to ne bo zadostovalo, moramo začeti proizvajati tak sir in tako maslo, da bo po svoji dobroti lahko konkuriralo s tujimi izdelki in sčasoma zavzelo naš jug, t. j. glavna pokrajinska mesta in morskala letovišča. Če rešimo to vprašanje, je s tem rešeno tudi vprašanje naše živinoreje in obenem tudi cellega našega kmetijskega gospodarstva.

Mlekarsko pa ni izredno važno samo za kmetijsko gospodarstvo v Sloveniji, ampak tudi za ostale pokrajine naše države. Brez naprednega gospodarstva namreč ne moremo pričakovati niti polne polne koristi od živinoreje, posebno ne od govedoreje, ovčereje in prašičereje. Kako smo v vsem tem oziru zastali za drugimi državami, razvidimo, če premotimo sledeče podatke, ki nam nekoliko pojasnijo stanje živinoreje v vsej državi.

1. Naše krave so slabe molznice; povprečno dajo na leto: V Jugoslaviji 1200 litrov, na Nemškem in Češkem 2000 l, v Švici 2200 litrov, na Danskem 2600 in na Holandskem pa 3000 litrov mleka.

2. V primeru s skupnim številom domače živine imamo premalo goveda: na 100 prebivalcev pride glav goveda: V Severni Srbiji 17, v južni Srbiji 12, na Hrvaškem 30, v Sloveniji 38,7; nasprotno ima Švica 54,2, Francija 47,4 itd. glav goveda.

3. V skupnem številu goveda je premalo molznic. Število molznic znaša v odstotkih goveje živine v Srbiji in Bosni 34,2, v Sloveniji 43, na Hrvaškem 45, v Vojvodini 43,5, medtem ko ima Švica 56, Danska 53, Francija 53 in Holandska celo 58 % molznic.

4. Krmske rastline (detela, grašica, krmska pesa itd.) se ne gojijo v zadostni množini in tudi ni povsod uvedeno hlevsko krmljenje živine.

5. Mlekarsko združništvo je povprečno še malo razvito oziroma ljudstvo se še ni moglo poglabiti v njegov ustroj.

Vse te pomanjkljivosti, ki jih opažamo pri naši živinoreji, oziroma mlekarsstvu, se dajo zboljšati ali omejiti le postopoma s smotrenim in vztrajnim delovanjem. To delo se mora izvajati sistematično in potrebuje mnogo izvežbanih strokovnih moči v vodstvu kakor tudi v izvajanju podrobnega dela. Za izvežbanje teh moči pa potrebujemo v prvi vrsti mlekarske šole in v drugi vrsti mlekarske kontrolne postaje. Ustanovitev teh zavodov pa je naloga države. Zalostno izpričevalo so si pa dale vse dosedanje vlade, da niso bile v stanju tekom osmih let obstoja Jugoslavije otvoriti vsaj eno mlekarsko šolo. Za to pa stojimo danes tu glede mlekarsstva popolnoma brez vsake orientacije, medtem ko postaja kriza od dne do dne bolj občutljiva.

Sicer ni treba morda misliti, da bo kriza v mlekarsstvu z ustanovitvijo mlekarske šole odpravljena. Pač pa bo to šele začetek priprave za tisto podrobno delo bodočnosti, ki nam je potrebno za rešitev naše gospodarske krize. Uspehi tega dela se bodo pokazali šele čez nekoliko let. Zato pa: čimprej bomo začeli, tem prej smemo pričakovati uspehov. Dandanes je pa že skrajni čas za ustanovitev take mlekarske šole. Anket in zborovanj o tem je bilo že več kot dovolj. Naj vendar enkrat sledijo tudi dejanja.

Gospodarski položaj. Letos je termin sejma drugačen, kakor prejšnja leta. Poletje je pri nas bolj mrtva sezona in zato pada letošnja velesejem ravnopravno v mrtvo dobo leta. Moč sejma je izredno velika in je gotovo pričakovati, da bo sejem uspel — saj svedoči že veliko število razstavljalcev, da upajo na posel. Tvrde razstavljalci mrtve sezone torej nikakor ne bodo tako občutili. Letošnji termin je ugoden tako za kupca kakor za prodajalca. Dobavitelju bo lahko mogoče dobaviti blago do sezone, ko bo dobil že sedaj naročila. Letošnji velesejem pa bo tudi nudil res prvovrstno blago. Neusmiljena gospodarska kriza je izločila marsikatero nesolidno podjetje in letošnji razstavljalci se bodo gotovo potrudili, da razstavijo res prvovrstne proizvode. Zaradi navedenih dejstev je upati na dobro kupitje.

Selitev industrije iz Slovenije. Kakor poroča zagrebški »Jutarnji list«, se preseli Zvezna tiskarna, ki je last Jadransko-podonavske banke v Belograd. Stroj in druge priprave so že začeli demontirati.

Likvidacija. V Zagrebu je prijavila likvidacija »Ilirija, trgovska d. d.« s kapitalom 250.000 Din. Likvidira nadalje »Osječka industrija mesnate robe i masti d. d.« Kapital 1 milijon Din.

Borza

Dne 22. junija 1926.

DENAR.

Zagreb, Berlin 13.46—13.50 (13.46—13.50), Italija 209.90—204.10 (203.04—204.24), London 274.01—276.21 (275.04—276.24), Newyork 56.88—56.68 (56.38—56.68), Pariz 161.66—163.66, Praga 167.30—168.30 (167.35—168.35), Curih 10.94—10.98 (10.9455—10.9855).

Curih, Beograd 9.125 (9.125), Budimpešta 72.30 (72.30), Berlin 122.95 (122.95), Italija 18.675 (18.662), London 25.1375 (25.14), Newyork 516.50 (516.50), Pariz 14.85 (14.82), Praga 15.305 (15.31), Dunaj 72.95 (72.95), Madrid 84.35 (84.75), Bukarest 222 (222.50), Sofija 3.70 (3.70), Atene 6.40, Varšava 46.50, Amsterdam 207.425 (207.50), Bruselj 14.875 (14.90), Kopenhagen 136.975, Stockholm 138.675, Oslo 114.25.

Dunaj, Devize: Beograd 12.4750—5175, Kodan 187.20—187.60, London 84.3525—4525, Milan 25.40—50, Newyork 705—708.25 (pismo ali ček 708.55—707.70), Pariz 19.86—19.96, Varšava 70—70.50. Valute: dolarji 703.50—707.50, angleški funt 34.31—47, francoski frank 20.12—28, dinar 12.46—52, češkoslovaška krona 20.0775—9975.

Praga, Devize: Lira 121.85, Zagreb 59.72500, Pariz 94.55, London 164.1250, Newyork 33.70.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 71.50—72.50, vojna odškodnina 303 den., zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 193—195, zakl. 195, Ljublj. kreditna 175—195, Merkantilna 100—104, Prašedionia 865—866, Slavenska 50 den., Kred. zavod 165—175, Strojne 72 den., Trbovlje 328 den., Vevče 100 den., Stavbna 55—65, Sešir 103—105, zakl. 105.

Zagreb. 7% invest. posoj. 72—73, agrari 40—42, vojna odškodnina 304—304.50, junij 308—308, julij 311—312.50, Hrv. esk. 101—102, Hipobanka 55.50—56.50, Jugobanka 90—90.50, Prašedionia 860—862.50, Ljublj. kreditna 175 den., Slavenska 50 den., Srpska 130—132, Narodna 3950—4000, Zem. pos. 120—130, Sečerana 250—260, Nihag 22 den., Gutmann 190—200, Slavex 105—115, Slavopija 33—34, Trbovlje 331—340, Vevče 102—110. — Dunaj. (Vse v tisočih) Podon-savska-jadran. 854, Zlavo 150, Alpine 225, Greinitz 114, Kranjska industrijska 250, Trbovlje 429, Hrv. esk. 124, Mundus 1015, Slavex 150, Slavonija 37.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Hrastova drva, meterska, popolnoma suha, fco vag. meja 18 den., bukov, parjeni, osterbovi in paralelni plohi, 30, 40, 50, 60 mm, 2.25 m dolž., I. in II. fco naklad, post. Dolensko 850 bl., remeljni 48—68 mm, I. in II. fco, monte, od 3—6 m, fco vag. meja 550 den., bukov plohi neobrobjeni, 2.20—4 m dolž., 70% 32 mm, 20% 36 mm, 5% 48 mm, 5% 21 mm, fco vag. meja 500 den., hrastovi plohi 70—110 mm, 2.50 m dolgi, fco naklad, post. 900 bl., — Zito in poljski pridelki: Pšenica bačka, 76, 2%, fco vag. naklad, post. 337.50 bl., pšenica banatska 77—78, 2%, fco vag. naklad, post. 370 bl., pšenica nova bačka, 76, 2%, za avgust, fco vag. naklad, post. 265 bl., koruza, fco vag. naklad, post. 155 bl., koruza, fco vag. Ljubljana 190 bl., ječmen, letni, fco vag. naklad, post. 170 bl., oves rešetani, fco vag. naklad, post. 195 bl., otrobi drobni, fco vag. nakl. post. 125 bl., ajda domača, fco vag. slov. postaja 255 bl., prosa rumeno, fco vag. slov. post. 217.50 bl., fižol beli banat, fco vag. naklad post. 160 bl., fižol mandalon, fco vag. Postojna 280 bl.

Poravnajte naročnino!

Sport

SK Ilirija. Gospodu Fran Jerali se dovoli daljši bolniški dopust in vodi do nadaljnjega tajniške posle g. Julij Deu, uradnik Kmetijske posojilnice. Isto velja za Upravo sportnih prostorov. — Odbora.

ILIRIJA : RAPID (Maribor) 6 : 1.

Ilirija je v ponovni odločilni tekmi za nogometno prvenstvo Slovenije, ki jo je odredila ljubljanska podzveza na podlagi precej poljubnega tolmačenja zveznih pravil, z absolutno gotovostjo nadvladala svojega letošnjega rivala, mariborskega prvaka Rapid. Prva tekma je bila, kakor zman, razveljavljena, ker jo je sodnik baje za pet minut podaljšal. Rezultat 6 : 1 premalo izraža premoč, ki jo je imela Ilirija v tej igri. Moštvo je vzelo tekmo takoj v začetku z bolj resne strani kot prvič ter dalo večidel prav dobro igro. Posebno dober je bil zopet enkrat arednji half Zupančič II, v napadu pa sta se odlikovala mali Kreč na levem krilu ter desna zveza Oman. Tudi ostalo moštvo je bilo dobro. Ze v prvem polčasu je vodila Ilirija s 3 : 0. Začetkom druge polovice je dosegel Rapid svoj častni gol iz prodora leve zveze, nato je Ilirija do konca neprestano napadala ter zvišala rezultat na 6 : 1. Sodnik Fink je bil tokrat povsem na mestu.

ZUNANJE NOGOMETNE TEKME.

Jugoslovanska reprezentanca, ki kot znano v Parizu ni igrala z uspehom, se je nekoliko rehabilitirala s tem, da je v Le Havru zmagała nad reprezentanco Normandije po prav lepi igri s 6 : 2.

V Zagrebu se je vršila zadnja tekma za prvenstvo zagrebske podzveze. Prvak province Bjelovarski Gradjanski SK je podlegel Gradjanskemu, prvaku Zagreba, z 0 : 11. — Tudi v Osijeku se je vršila zaključna prvenstvena tekma podzveze; Slavija je zmagała nad prvacom osješke province Cibalijske iz Vinkovcev s 4 : 1.

V Splitu je gostovalo švicarsko moštvo FO Bern. Prvi dan je zmagała nad Hajdukom z 2 : 1, drugi dan se mu je Hajduk revanširal s 5 : 3.

Mažarski prvak FTC je doživel v Hannoveru od Arminije težak poraz 0 : 7. — Slavija si je končno le priborila prvenstvo češkoslovaške; igrala je v nedeljo z Viktorijo Žilkov z 2 : 2.

JUNIORSKE NOGOMETNE TEKME PRIMORJA.

Primorje je razpisalo juniorski pokalni turnir, katerega se udeležujejo poleg juniorjev Primorja še Mladika, Reka, Jadran in Krakovo. V nedeljo se je vršilo prvo kolo z rezultati: Reka : Mladika 7 : 1, Krakovo : Jadran 5 : 3, Primorje I : Primorje II 2 : 1. V predfinalu se sestane tako v nedeljo Reka in Primorje, zmagovalca pa igra nato odločilno tekmo z juniorji Krakova. — Tekme prvega kola vsled površnega aranžmana in neizvežbanosti sodnikov niso imele za nogometni naračja nikake vzgojne ali propagandne vrednosti. In to bi moral biti pač prvi cilj takih turnirjev! Disciplin na teh mladih nogometašev tudi sama na sebi ni na višku; treba bi jim bilo v prihodnjih tekmah energičnega vodstva.

LAHKOATLETSKEGA MEETINGA V ZAGREBU.

Ki ga je priredil v nedeljo HASK, se je udeležilo tudi nekoliko atletov in atletinj iz Ljubljane. Zastopani so bili klubi Ilirija, Primorje in Atena. Na moškem meetingu so startali 3 ilirijani, ki so dosegli tri prvi in eno drugo mesto, na ženski meeting pa je postavilo Primorje šest tekmovalk, Ilirija dve in Atena eno. V osmih ženskih disciplinah so dosegle naše atletinje tu pet prvih mest, vmes rekorde na 80 m, v skoku v daljavo in v metu krogle, dočim je četrti rekord dosegla Tomljenovičeva (ASK) v metu diska. Bernikova je pred kompetentnim razsodiščem poskusila izboljšati svetovni rekord v metu krogle. Svojeaga meta 867 cm od pretekle nedelje sicer ni mogla ponoviti, vendar je s 847.5 cm vseeno vrgla več kot znaša dosedanj očičeljeni svetovni rekord. Upamo, da ji bo ta uspehi sedaj priznan. Rezultati se glase:

Moški: 100 m: Stepišnik (Ilirija) 11.3 sek. — 200 m: Jamnicki (HASK) 23.9, drugi Zivanovič (Ilirija). — 800 m: Hoffman (HASK) 2:09.6. — 5000 m: De Reggi (Ilirija) 17:02. — Skok v daljavo: Stepišnik (Ilirija) 632 cm. — Troskok: Jakupič (HASK) 13.36 m (jugorekord). — Koplje: Gašpar (ASK) 44.35 m. — Disk: Isti 33.31.

Ženske: 80 m: Šantlova (Primorje) 10.9 (rekord). — Krogla 3.68 kg: Bernikova (Ilirija) 10.17 metrov. — Krogla 5 kg: Ista 8.475 m. — Disk: Tomljenovičeva (ASK) 28.915. — Skok v daljavo: Šantlova 485.5 cm (rekord). — 4 krat 60 m: Primorje 33.8.

ZENSKI LAHKOATLETSKI IN HAZENSKI TRO-MATCH JUGOSLAVIJA—ČEŠKOSLOVAKA—FRANCOSKA

se vrši v Pragi od 2. do 6. julija. Jugoslovanske od-potujeje v Prago prihodno sredo. V lahkootleatske reprezentance pridejo po dosedanjih dispozicijah zveze: Bernikova, Špornova, Tratnikova (Ilirija),

Heinrich Federer:

Čudež v Bolzeni.

Srednjeveška povest.

»Postane? Ali vidim? Ali ni ostalo vse, kot je bilo?... Potem sem imel včeraj tudi rožico, samo videl je nisem... To so posebne vrste čudeži, katerih ne vidiš! Toda kaj delam? Moli, moli, ne tuhtaj, bedak!

Supplices rogamus te, omnipotens... Deus...

Toda take hostije nisem še nikoli videl, tako strašno drobne in ubožne... in vendar sem tako urno vzel v zakristiji iz škatle in jo položil na kelih. Da, prav taka je, pečena čez ulico pri frančiškankah, lepo okroglo izrezana, iz moke, ki šumlja na veliki njivi krog jezera... nič drugega ne vidim... in vendar mora biti Kristusovo Telo, ki ga preveva dih in kri... Ah, potem sem pa vendar le imel včeraj rožico v rokah!

Proč z dvomi!... Iube haec perferri per nanus sancti angeli...

Kako se je moglo to vendar zgoditi!... Tako uboga hostija... štiri besedice slabega zemskega jezika... izgovorjene v resnici brez veliko duha in duše... in to naj ne bo več kruh, ampak Gospodovo Telo, mož s križa in svetega groba, ki je šel v nebesa in pride zopet k vesoljni sodbi! Ta beli, okrogli, majhni, tihi košček kruha!... Ali se more... more sploh narediti živo iz mrtvega? Ni to nespamet? In

če je to neumnost, tudi Bog, najpametnejše bitje, ne more tega nikoli! Že leta mešam, tehtam in tuhtam najgloblje snov svetnega, pa ne dobim žive bilke.

»Dalje, dalje!« Aldo Aldi se spodbuja, noče več misliti, samo moliti in verovati. Krasna molitev za mrtve se prične: »Mememto etiam, Domine, famulorum famularumque tuarum, qui praecesserunt cum signo fidei...«

Cum signo fidei... z znamenjem vere!... O Bog, ti mrtvi po vsi cerkveni ladji, vsi moji predniki v službi pod ploščami, ti so zdaj pogledali za zaveso večnost, ti vedo, ti bi mi lahko povedali... ali tudi ne? Tudi ne?... Neumnost, kam pa blodim! Moliti moram, nič drugega. Za nje! Jaz jim naj izprosim večno luč... Toda če je to košček kruha, drugega nič, samo nekaj mrtvega, kako more potem dati drugim večno blaženost v nebesih? Ah, kaj sem molil potem h kamnu ali k drobtini pšenične moke!...

Duhovnik zastaja, vrti se mu od zadrege, ne pride dalje. Očita si, zaničuje dvome, vpije kot zapuščen otrok po svetu in luči; toda vedno ga zopet pogleda majhni, nepremični kruh... še bolj mora tuhtati, še huje dvomiti.

Tako ne sme iti dalje. Mora naprej. Ljudstvo čaka. Ne more vztrajati tako dolgo, da bi se on iznebil dvomov. Ljudstvo ne dvomi. Ljudstvo hoče kratko mašo, potem naj blagoslovi cerkvi, nato pa k papežu, preden nastopi huda opoldanska vročina. Hitro, žuri se mož! Kaj mu je neki?

Pride do očenaša. Kako lepo in kristalno čisto molijo tam spodaj trije otroci z njim! Doneče glasno

Spomni se tudi, Gospod, svojih služabnikov in služabnic, ki so šli pred nami v večnost z znamenjem vere...

ko najvišji trije zvonovi v stolpu se razlega. Kako ti verujejo! O sladka otroška vera! Aldo Aldi gotovo ne bi dokončal molitve, če ga ne bi silila s seboj ta mlada moč. Njegov očenaš se vleče ob njihovem, kakor zgrabijo junaki slabotnega borca in ga potegnejo do zmage. Toda on ni deležen slave. Kako prazen je bil ta očenaš! Kako ničeven njegov križ s patenol Trese se po vsem životu in mrzel pot ga poliva, ko mora znova vzeti hostijo v roko... »Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum, filium tuum... samo kruh imam... saj imam samo kruh... qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti, Deus... ah, kruh jel... per omnia saecula saeculorum...«

»Amen!« zakliče vse ljudstvo. »Amen!« zazvoni iz čudežno čistih otroških src.

»Pax Domini sit semper... per...« Aldo Aldi ne spravi nobenega glasu več iz sebe, ne da mu več dihati, samo strmi v nalomljeno hostijo. Kajti počasi kot iz ranjenega telesa teče kaplja za kapljo resnična kri, rdeča, gorka kri. Curlja kot iz ran in moči beli prtič. In ne diši kot grozdje ali pšenično zrno ta živa hostija, prav tako diši župniku kot dih otroka. Tako je dišalo iz bečičnih jasli in mogoče tudi tako s križa. Aldo Aldi gleda s široko odprtimi očmi. Skloni se skoro do oltarja, sliši lahko petje in sikanje krvi, da, z vsemi čuti zazna čudež, gledanje tako krasno, pa tudi tako strašno kot v večnost.

Po istem Gospodu našem Jezusu Kristusu, tvojemu sinu, ki s teboj živi in kraljuje v edinosti svetega Duha, Bog od vekomaj do vekomaj... (To moli, ko prelomi sv. hostijo.)

Mir Gospodov bodi vedno...

Priporočamo LJUDSKO KNJIZNICO (Jugoslovanska knjižarna v Ljubljani): 19. zv. J. O. Curwood, Karan, volji pes. Kanadski roman 18 Din, vezan 30 Din. — 20. zv. Ed. About, Kralj gora. 18 Din, vezan 30 Din. — 21. zv. H. R. Haggard, Jutranja zvezda. 30 Din, vez 40 Din. — 22. zv. Otroka kapitana Granta. Popotovanje okoli sveta. v treh delih. 48 Din, vez 58 Din.

Ponižno te prosimo, vsemogočni Bog... Veli, naj se prinese ti darovi do rokav svetega angela...

Križeva, Santlova (Primorje), Cimpermanova (Ate-
na) in Tomljenovičeva (ASK). — Hazenski team
Jugoslavije je definitivno sestavljen sledeče: vra-
tarica Cimpermanova (Ate-na), branilka Popovič-
va I (BSK), halfa Janovičeva (ASK) in Hadžičeva
(Jugoslavija), napadalke Popovičeva (BSK), Rado-
vičeva (ASK) in Tomljenovičeva (ASK). Rezerve:
Gršetičeva (Concordija), Jovanovičeva, Ružičeva
(Jugoslavija).

DROBNE SPORTNE VESTI.

Pisali smo o Liewendahl, ki je pretekel
1000 m v 2:31.2. Navadno ta proga ni med tekma-
mi, vendar pa vodimo oficijelni svetovni rekord;
ima ga Šved Lundgreen z 2:28.5, nemški Peltzerjev
rekord je 2:30.5. — Mnogobojnik Wihlstedt, ki
skače v višino do 1.90 m, je sunil kroglo 14.51 m
daleč. — Rastas je tekel 10 km v dobrem času
32:16.4. — Zadnjič so tekle v Ameriki štirje atleti
120 yrdov lese: 110 m, manj kot v 15 sekundah;
Dye je porabil 14.7. Če je vest resnična, je to nov
svetovni rekord, doslej Riley 14.8. — Perssonu so
ponudili 1000 funtov, če nastopi proti nekdanjemu
angleškemu prvaku Beckettu. — Paulino zahteva za
revanšni boj s Phil Scottom 2000 funtov, prosto vož-
njo in stanovanje v prvotnem hotelu zase in za
tri svoje spremljevalce. Človek hitro napreduje:
pred tremi leti smo bili drvar, danes nam pa že
dobri hoteli niso več všeč. — Wide je tekel 1500 m
v 3:59.5, 2000 m v 5:36.8, Gustavson 800 m v
1:58.8. — Iz Milana v Torino gradijo avtomobilno
cesto; takoj se je nabralo zanj podpisov za 10
milijonov lir. — Pariški avtoklub priredi tekmo
Pariz—Moskva; odhod iz Pariza 4. julija. — Izšla
je nova Bierova avtomobilna karta Avstrije, tudi
Slovenija je še zraven, merilo 1:350.000, za-
ložba Wagner, Innsbruck. — Vsak teden pride na
Angleškem 2000 do 3000 novih avtomobilov v pro-
met. — 20. junija je bil start za kolesarsko vožnjo
okoli po Franciji. — Pelletier d'Oisy je šel spet na
polet in je menda že v Pekingu ali v Tokio. —
252 km je iz Buenos Aires v Montevideo; aéroplan
F 13 jih je preletel v 75 minutah, na uro torej
201 km.

VSAKA OBČINA MORA IMETI SVOJ SPORTNI PROSTOR.

Belgijskemu ministru so predložili načrt,
ki naj bi dvignil sport in telovadbo v Belgiji na
nenavadno visoko stopnjo. Prav posebno zanimiv
je drugi odstavek predloga, po kojem naj napravi
vsaka belgijska občina do 1. januarja 1930 lasten
sportni in igravni prostor. Ta prostor se bo moral
oddajati šolam in sportnim društvom brezplačno
na razpolago. Občine z manj kot 2000 prebivalci se
lahko združijo za skupno napravo prostora.

PROPAGANDA ZA ZDRAVJE.

Večkrat na teden ima pariški list »Matine« na
prvi strani opomin bralcem, naj hodijo brezopoj-
no vsak dan vsaj deset minut po prstih nog. List
podpira s tem opozorilom propagando zdravniška

Gautieza, ki pravi, da je pri dobri izvedbi hoja po
prstih najboljša sredstvo za boljši pretok krvi po
telesu in da živce bolj poživi kakor vsaka druga
gimnastična vaja. Pa je ta hoja vendar čisto eno-
stavna in traja le malo časa, ni naporna in nič ne
stane; saj hodimo lahko bosi ali pa v sandalah. V
zadnji seji pariške akademije znanosti so o tej vaji
obširno govorili in živahno debatirali. Strokovnjaki
so poudarjali, da zdravstvenega vpliva na pljuča
ne dosežemo s posebej za to narejenimi čevlji, ka-
kor jih nosijo plesavke, ali pa z vložkami, temveč
s tem, da z lastno močjo vsak dan hodimo po prstih
nog. Zlasti važen je vpliv na pljuča zato, ker je
možnost dihanja pri takšni hoji vsa drugačna kot
sicer. Torej taka enostavna vaja, pa toliko pomaga!

100.000 Din za 10 Din

lahko zadene, kdor kupi srečko loterije društva
»Trgovska akademija« v Ljubljani
885 dobitkov od 50 do 100.000 Din

Turistika

Vprašanje na SPD. Sicer je malo lepših ne-
delj in praznikov, nekaj jih je pa le, in ob takih
dneh vse rado pohiti v naravo, na hribe. Začeli so
se dopustiti in počitnice in vsak, kdor količaj more,
rad pohiti v hribe. Letos se pa povsod opaža, da
je obisk po kočah, posebej na daljših turah, silno
padel. In kako tudi ne! Vožnja je silno draga, zato
se ljudje ne vožijo. Pri tem ima pa najobčutnejšo
zgubo SPD. Odbor SPD je tolažil člane, da bo po-
lovična vožnja v najkrajšem času dovoljena, a te
le noče biti. Vprašamo odbor SPD, ali nima
niti ene vplivnejše osebe, ki bi se peljala v Bel-
grad in na merodajnem mestu razjasnila položaj
in izposlovala ugodnosti, katere smo člani SPD že
lansko leto imeli? Zakaj samo pisмено prositi
prosi, ker ve, kako se v Belgradu prošnje rešujejo?
Naj vendar odbor SPD stori potrebne korake, da
bo stvar ugodno rešena še v času, ko komu koristi,
ne pa za zimo. Sicer se pa čudimo, ko čitamo v
hrvaških listih, da prirejajo tamošnja turistična
društva izlete v razne kraje in tudi k nam v Slo-
venijo, in imajo polovično vožnjo. Isto menda tudi
srbska turistična društva. Kako to, da imajo Hrvati
in Srbi ugodnosti polovične vožnje, Slovenci pa ne?
Ali smo mi mogoče »pod drugim cesarjem«, ali pa
je tu vmes malomarnost? Prosimu odbor SPD,
da nam to stvar v najkrajšem času razjasni. Če pa
odbor SPD meni, da je dovolj, če »memor« plačati
vsakoletno članarino, potem bo najbrže drugo leto
lahko na prste seštel člane, ki bodo še plačali član-
arino ob takih ugodnostih, katere se mu nudijo.
Sicer pa druge države, kakor vedno čitamo, zelo
podpirajo turistiko, zato ne razumemo, zakaj se to
ravno pri nas tako zapostavlja. Ali gotovim ose-
bam, ki odločujejo pri tem, ni zaželen zdrav rod?
— Več članov SPD.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 22. junija 1926.

Višina barometra 308.8 mm

Opazovanja	Baro- meter	Toplota v C°	Rel. vlaga v %	Velor in brzina v m	Obla- čnost 0—10	Vrsta padavin	V Ljub- ljani je
kral	čas					ob opazovanju	v m 7h
Ljubljana (dvorec)	7	760.7	16.6	81	E 0.5	5	0.8
	8	760.2	20.0	68	NE 0.5	6	
	14	757.8	22.8	58	SSE 1.5	9	
	21	756.8	19.7	75	N 0.5	10	
Maribor		760.8	20.0	78	NE 3	5	
Zagreb		790.1	21.0	79	NE 5	0	
Belgrad	8	785.5	14.0	96	mirno	10	dež
Sarajevo		758.5	14.0	95	mirno	10	7.0
Skoplje		758.0	20.0	85	SE 5	10	dež
Dubrovnik		755.8	20.0	84	mirno	10	0.2
Praga	7	760.6	17.0	—	SW 0.5	2	2.0

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm)
prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755
do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Pregled vremena od 15. do 20. junija 1926

(Podatki datirajo od 8. ure dotičnega dne.)

15. Azorski vis. tlak prodira v Evropo naglo
(Valladolid 769); sev. nizki tlak je prestopil na
Poljsko (Poznanj 747), se združuje s tirenskim,
povzročajoč mestoma močne vetrove in nalive. —
V SHS je Slovenija dobila največ padavin in ne-
viht. Zvezdilo je v S Italiji in na Balkanu. Toplota
pada v N, v S se raste (Skoplje 36°).

16. Od Baltika od Črnega morja živahno se
valeči nizki tlak zaliva krajine svojega območja
mestoma s preobilnim dežjem. V SHS je padalo
nepotrebno mnogo samo v okrožju Mostara, v osta-
lem bolj zmerno. V odsekih, kjer še prevladuje
topel val t. j. v dolinem Primorju in v krajnem S,
je nebo vedro. Temperatura je popustila najjačje
v E Evropi.

17. Barometerske razlike so zmerno, jačji ve-
trovi se podijo po E Evropi, katero zaseda nizki
tlak (Moskva 748). Iz Atlantika je na pohodu novi
nizki tlak in vetrovi nad območjem okrožjem
La Mancha se že odzivlja. — Nad Jadranom in v
E SHS je postalo po nočnih padavinah vedro ob
popustu toplote (izvzemši Slovenijo).

18. Atlantski niz. tlak hiti v E (Cale 757) z
močnimi vetrovi, segajočimi do Pariza in z dež-
jem do Alp, do Prage. Tik za njim, na istem po-
tu, je azorski visoki tlak (La Corugna 766), ki se-
ga s svojimi vetrovi do Sardinije. — V E SHS je
še vedro, v ostalem pa delno oblačno brez pada-
vin. Toplota v Sloveniji pada.

19. Azorski visoki tlak (Brest 767) sledi s ti-
him, deloma vedrim vremenom. Deževno jedro
nizkega tlaka je vdrl v poznih večeršnjih urah v
Slovenijo (Ljubljana 49.7). Tudi v gornjem Pod-
navju dežuje nepretrgoma, vsled česar so poplave
neizbežne. — Hladni val obhitimo v cellem zahod-
nem delu države; edino v NE se je otopilo.

20. Azorski vis. tlak napreduje, pritiska že
tudi v W SHS jačje, podi nizki tlak slabega ve-
mena pred seboj v E, katerega deževni pas potuje
z mejno črto obeh tlakov (Boka 87 mm). Vedro je
samo v Španiji in Franciji. Toplota pada, koder

nastopa deževni pas, v Sloveniji se po odhodu te-
ga zopet dviguje.

Pregled toplote v gorenji dobi:

Spitsbergi	0	3	3	1	-5	—
Leningrad	—	14	9	—	—	17
Moskva	—	—	13	—	—	—
Stockholm	—	19	14	10	13	—
Varšava	—	14	15	17	16	18
Budapest	—	14	12	16	17	16
München	—	11	10	12	13	10
Berlin	—	13	16	17	15	13
Seydisfjord	—	6	7	7	9	4
London	—	14	12	12	12	15
Paris	—	13	15	14	13	15
Lyon	—	—	16	15	—	15
Madrid	—	—	16	18	20	14
Aiaccio	—	27	19	—	—	18
Rim	—	19	19	20	20	23
Messina	—	21	21	21	21	21
Sofija	—	21	13	13	12	16
Odesa	—	—	—	—	—	20

K mag. št. 15.142—26

RAZPIS.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje dobavo
oziroma vzidavo

40 komadov štedilnikov

za nove stanovanjske hiše za Bežigradom.
Pojasnila daje mestni gradbeni urad.
Ponudbe je vložiti do 26. junija 1926.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 22. junija 1926.

Sedmi natis velike izdaje

Slovenska kuharica

Priredila S. M. Felicita Kalinšek

Vsestransko spopolnjena izdaja z mnogimi slikami v besedilu in 33 umetniškimi
prilogami v naravnih barvah (193 barvanih slik). Elegantno vezana 160 Din.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1.50 ali vsaka beseda 50 par. Naj-
manjši — Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko!

Iščeta se za čas vele-
sejma dve spretni resta-
vacijski blaginčarki. —
Predstaviti se je v hotelu
»TIVOLI«.

Zidarja

(predelavca) iščem za
tako. Ing. Rudolf Treo,
Gospodstvska cesta 12,
od 12 do 2. 4264

VESTEN SAMEC

zanesljiv in pošten, za
prodajo slaščic doma in
po sejmih, četudi ubog,
se sprejme. Naslov pove
uprava pod šte. 4265.

KMEČKO DEKLE

starejši, želi stalne služ-
be pri dobri družini. —
Nekoliko je vajena boljše
kuhinje, šivanja, pranja
in likanja. Priprosto go-
spodinjstvo bi lahko vo-
dila sama. Ponudbe na
upravo lista pod št.:
»Kmečko deklet« 4263.

Sprejme se HLAPEC
zanesljiv, pošten, vajen
konj; stalna služba in
boljša plača. A. Sušnik,
Ljubljana, Zaloška c. 21.

Cerkvenik

išče službe pri farni cer-
kvi ali podružnici. Na-
slov v upravi pod: 4267.

KABINET ODDAM
s 1. julijem. — Streliška
ulica 8, pritličje, desno.

Lepa narodna noša
naprodaj. — Naslov se
izve v upravi: št. 4240.

NAJLEPŠA VILA

na primernem kraju in
v najboljšem stanju, radi
gospodarjeve smrti na-
prodaj. Noža Jezeršek,
Kranj 11. 4173

Sodna dražba

posestva »SANGRAD« se
vrši dne 30. junija t. l.
pri sodišču v Kranju. —
Najnižji ponudek je Din
117.426. Stavbišča »San-
grada« so primerna za
različne vrste, kakor za
industrijo, letovišče, ho-
tel ali gostilno. Koncu-
sija se z lahkoto dobi.
Primerno je tudi za
mlin in žago, ker ima
svojo lastno vodno moč
na turbino in tudi lastno
elektrarno, vodovod, ko-
pališče in 4 in pol ha
zemljišča. Kupci vabljeni

Najboljši so »KRUNA« žebiji za podkve

Opozorilo!
Zahtevajte pri kupo-
vanju samo naše žebije
za podkve z naznačeno
zaščitno znamko

Varstvena

Opozorilo!
Oni so najboljši in
najdovršenejši
Največja in najproduk-
tivnejša tvornica

znamka

MUSTAD

Jugoslovanska tvornica čavala te željezne i čelne robe d. d. KARLOVAC

Priporoča se železnina

A. SUŠNIK

Ljubljana, Zaloška cesta.

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah

Črne, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

NAPRODAJ: 1 visoka
omara, obešalnik, 1 kuh.
omara in postelja z vso
opremo. Stari trg 11.a,
JERHA. 4200

Najnovejša iznajdba!

Brez kvarenja blaga ke-
mično snajenje in vsako-
vrstno barvanje oblek
ANTON BOC, Ljubljana
Selenburgova ul. 6. I, Glinca-VIZ 48

Naprodaj hiša

z vrhom, tri sobe, kuh-
inja, drvarnica, klet, vo-
dovod, elektr. luč. Hiša
je lepo prenovljena v
mestu ob Savi. Naslov
pove uprava tega lista
pod št. 4210.

otroške majice, mrežaste, modne
Kopalne hlače, srajce, kravate, nogavice v
raznih barvah, dokolenice, palice, nahrbtnike, žipke, dišeče milo,
potrebščine za krojače, šivilje in čevljarje. Najnižje cene!

JOŠIP PETELINC, LJUBLJANA
OB VODI BLIZU PREŠERNEVEGA SPOMENIKA

Če hočete Vaše oči varovati

poslužujte se samo lepo poslovnih knjig ki jih izdeluje po
in pregledno črtanih nizkih cenah

Knjigoveznica K. T. D. v Ljubljani

En grös

Kopitarjeva ulica 5/II

En detail

ZBIRKA SLOVENSKEH NARODNIH PESMI

Harmoniziral in uredil Marko Bajuk. — Besede zapisal Dr. J. Debevec.
Din 16.—

:: JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI ::

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopiju)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsako-
vrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut,
borzna naročila, predumi in krediti vseke
vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila
v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd. itd.

Brzjavke: Kredit Ljubljana
Tel. 40, 457, 548, 805, 806